

POMURSKI VESTNIK

MURSKA SOBOTA, 12. DEC. 1957
Leto IX — Štev. 51 Cena din 10.—

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

Z zadnje seje OLO M. Sobota

Elektrifikacija, realno planiranje

Kot smo poročali s seje sveta za industrijo in obrt, podjetja dobro izpolnjujejo svoje planske obveznosti z izjemo podjetja Proizvodnje nafte, ki letos ne plača prispevka za investicijski sklad zaradi sprememb predpisov o delitvi dohodka, in Tovarne usnja v Ljutomeru. Industrijska podjetja v okraju so izpolnila količinski plan proizvodnje za dobo devetih mesecev 68,8-odstotno, kar pomeni v primerjavi s istim obdobjem preteklega leta, povečanje fizičnega obsega proizvodnje za 15 odstotkov. Do predvidenega plana proizvodnje za to dobo manjka torej še 6,2 odst. Če pa izločimo planirano proizvodnjo Nafte (ki je najmočnejše podjetje v proizvodnji), kot tudi realizacijo, vidimo, da so ostala industrijska podjetja izpolnila količinski proizvodni plani s 77 odst. ali 2 odst. več od predvidene proizvodnje. V enaki primerjavi brez Nafte pa beležimo povečanje fizičnega obsega proizvodnje za 20,5 odstotkov. Število zaposlenih se je povečalo v tem času za 8 odst., kar pomeni manjše povečanje tudi proizvodnosti dela.

Poleg drobnih problemov je v diskusiji obravnaval tovariš inž. Mejak način investiranja in pri tem omenil, da je precej gradenj dokončanih preden so predloženi elaborati v revizijo komisiji in da takega investiranja več ne smemo dopustiti. O planiranju proizvodnje je dejal, da jo je treba smatrati kot pogodbo med delovnim kolektivom in ostalimi organi in da zato ne dopustiti diriganja od drugod na osnovi informativnih podatkov, ki se prehitro upoštevajo za uradne v pripravah družbenega plana, tako da letos preti isto kot lani, namreč plan proizvodnje za Nafto, ki ne bo realen in ga delavski svet ne bo smatral za svojega, kar deluje destabilizirno.

Tovariš Lutar je v zvezi s planiranjem na osnovi pogodbe z delovnimi kolektivi dejal, da v takšne pogodbe, ki ne upoštevajo elementov planiranja, ni mogoče pristati na to, da ob čimteljih, ki omogočajo povečanje proizvodnje, proizvodnja pada. Nadalje je poudaril, da je na osnovi nerealnega planiranja

ranja Nafte kreditna bilanca v nemogočem položaju.

Ob razpravah okrog Nafte je sporočil tovariš Čačinovič odbornikom, da bo kmalu razgovor med Nafto, predstavniki okraja in republiških organov v upanju, da bo Nafta v bodoče dajala nekaj okraju in republiki, »da se ne bi dogajalo tako kot se dogaja že 10 let.«

Ob razgovoru o kmečki dohodnini je bilo govora tudi o težavnem položaju s pridelkom

ranja Nafte kreditna bilanca v nemogočem položaju.

Ob razpravah okrog Nafte je sporočil tovariš Čačinovič odbornikom, da bo kmalu razgovor med Nafto, predstavniki okraja in republiških organov v upanju, da bo Nafta v bodoče dajala nekaj okraju in republiki, »da se ne bi dogajalo tako kot se dogaja že 10 let.«

Karči Lutar, glavni poročevalec na seji: »Kratkoročni kredit za elektrifikacijo Goriškega«

krompirja. Na to je odgovoril tovariš Slavič, ki je poudaril, da je bilo kljub težavam veliko krompirja iz okraja že odprodano, in sicer že večje količine kot lani, ob kar znosnih cenah ter pripomnil: da smo sicer »več pridelali, več prodali in je več tudi ostalo,« da pa so pojavi, ko uslužbenci zadržujejo na svojo roko in privilegirajo na ta način svoje prijatelje, oškodujejo pa ostale pridelovalce.

Pred zaključkom diskusije je predsednik OLO tov. Čačinovič opozoril na enoletne plane in petletne perspektivne plane, ki se jih bo treba kmalu lotiti.

Nato so izvolili nekatere komisije in upravne odbore skladov pri OLO, novega šolskega inšpektorja in odločili, da bosta po dva odbornika OLO v občinskih komisijah za imenovanje direktorjev.

Na predlog Vladimirja Krefta so razpravljali tudi o elektrifikaciji Goriškega, ki postaja že resen problem. Tovariš Lutar je predlagal naj bi okrajni ljudski odbor podal svoje mnenje o tem ali ne bi bilo najbolje najeti kratkoročno posojilo, ker v investicijskem skladu ni sredstev, ker drugega izhoda, po njegovem mnenju ni. Na predlog predsednika R. Čačinoviča je bilo odločeno, da bo

prevzel skrb za elektrifikacijo Goriškega svet za industrijo in obrt ob sodelovanju prizadehtih.

Po glasovanju za rebalans proračuna so na pobudo odbornika iz Cankove razpravljali o zdravstvenem zavarovanju kmetov. Diskusija je bila zelo živahna, ker je problem tega zavarovanja zelo aktualen, kajti občinski izdatki za zdravstvo so večji, kot pa jih dovoljujejo proračunska sredstva. Dr. Ahčin, ki je seji prisostvoval, je pojasnil, da bo v prihodnjem letu verjetno to zavarovanje že uveljavljeno. Nadalje so sklenili, da dobi bolnišnica 19-milijonsko posojilo. To je namreč znesek, ki ga občine dolgujejo in ga trenutno ne morejo poravnati. Razdelili so tudi 24 milijonov sredstev iz blokiranega sklada za investicije in gozdarstvo iz leta 1956 desetim gospodarskim organizacijam kot triletno posojilo za povečanje obratnih sredstev. Predlagano je bilo tudi, naj okrajni ljudski odbor najame 100 milijonov din posojila, ki bi ga uporabile gospodarske organizacije, ki se pripravljajo na rekonstrukcije za povečanje obratnih sredstev.

V. S.

Ob letnih občnih zborih Zveze borcev

DA NE POZABIMO!

Na zadnji razširjeni seji Okrajnega odbora ZB NOV M. Sobota so med drugim sklenili, da se je potrebno dobro in pravočasno pripraviti na letne občne zборе osnovnih organizacij ZB, na občinske in okrajne konference; občni zbori naj bi bili končani do 15. decembra, občinske konference do 15. januarja (za te konference naj na občnih zborih osnovnih organizacij izvolijo delegate po ključu, ki ga določijo občinska vodstva ZB), okrajna konferenca pa bo predvidoma sklicana v času do 15. februarja. Na vsakih 30 članov ZB bodo volili po enega delegata za okrajno konferenco.

Ena najvažnejših nalog je prav gotovo kadrovsko vprašanje, kateremu moramo posvetiti vso pozornost, saj bo predvsem od tega odvisno, kako bodo v prihodnosti delovale naše organizacije in odigrale vlogo, ki jim je namenjena. V bodoče odbore osnovnih organizacij in občinska vodstva naj pridejo delavoljni ljudje, ki bodo prenašali svetle tradicije NOB na mlado pokolenje. Zato nam ne more biti vseno, kdo bo zase-

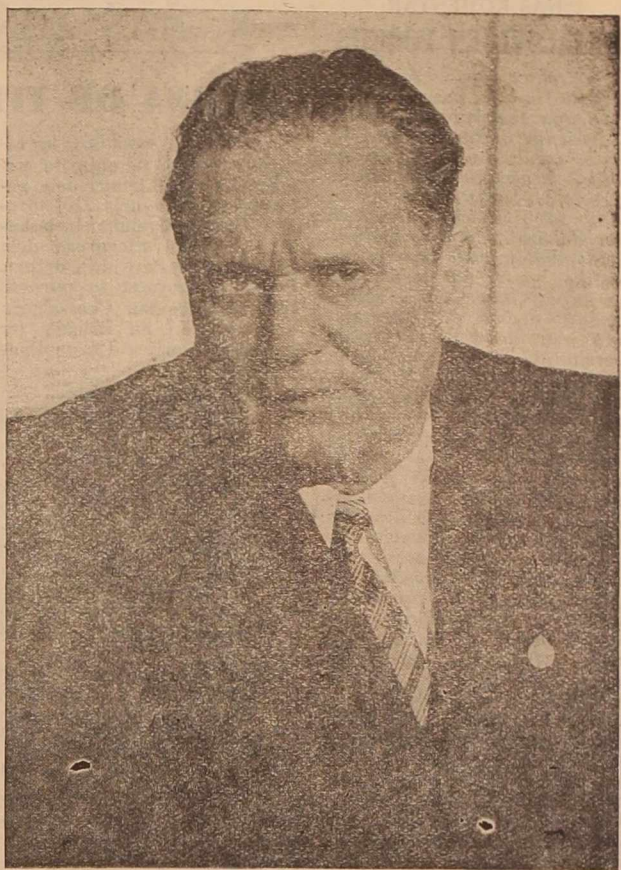
del odborniška mesta. Mnogi člani ZB so že na vodilnih mestih v organih ljudske oblasti in delujejo aktivno tudi v družbenih organizacijah, toda zaradi

preobremenjenosti pri delu najdejo bolj malo časa za delovanje v organizacijah ZB, v dosedanjih odborih pa imamo tudi nekaj ljudi, ki so neaktivni in

zelo malo koristijo svoji organizaciji. Z dobro rešitvijo kadrovskega vprašanja bomo zategadelj opravili že polovico dela.

Zelo važno je tudi sodelovanje in aktivno uveljavljanje članov ZB v družbeno-političnem življenju. Tudi o tem naj vodilni tovariši spregovorijo na občnih zborih in občinskih kon-

(Nadaljevanje na 2. strani)

V minulih dvajsetih letih je opravila naša Partija ogromno delo, uspešno je organizirala vojno proti okupatorju in domačim izdajalcem, uresničila socialistično revolucijo in se v zelo težavnih razmerah lotila socialistične izgradnje dežele. Teža tega bremena je bila seveda še večja za tovariša Tita, ker je bila tudi njegova odgovornost pred Partijo in ljudstvom največja. To odgovornost že dvajset let častno nosi, in danes, ko so največje težave že premagane, je naša skupna želja, da bi še dolgo vodil Partijo in deželo enako uspešno kakor doslej.

Zveza komunistov naj vzgaja mlade rodove, da bodo sposobni premagati sleherni težavo, da bodo čvali in nepretrgoma razvijali pridobitve revolucije. Za takšno vzgojo je minulih 20 let neizčrpen virelec. Partija in tovariš Tito sta vzgojila na tisoče naših tovarišev, tisoči padlih v minulih bojih in tisoči živih borcev za stvar revolucije so in bodo bodočim rodovom zgled požrtvovalnosti, ljubezni do Partije, vdanosti stvari socializma.

(Iz slavnostnega govora tov. Aleksandra Rankoviča na svečani seji CK ZKJ)

Deveti plenum CK ZKJ

Slavnostna seja Centralnega komiteja, posvečena 20. obletnici prihoda tovariša Tita za generalnega sekretarja Komunistične partije Jugoslavije - Govoril tovariš Aleksander Ranković

Na Brionih je bil IX. plenum Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, ki je v svojem drugem delu zasedanja poslušal poročilo delegacije Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, ki je prisostvovala proslavi 40. obletnice oktobrske socialistične revolucije v Moskvi in ga je podal tovariš Edvard Kardelj.

Plenum Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije je odobril delo in poročilo delegacije.

V zvezi s tem je plenum Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije posebno poudaril značaj sprejetega manifesta miru, ki je bil sprejet na posvetovanju komunističnih in delavskih partij. Pri tem je plenum izhajal s stališča, da je danes najvažnejša naloga vseh naprednih sil večje angažiranje v borbi za ohranitev miru, za krepitev mednarodnega sodelovanja, za razvoj aktivne koeksistence.

Plenum sodi, da je delegacija, izvajajoč politično linijo Centralnega komiteja ZKJ, pravilno postopala, ker ni sodelovala na sestanku dvanajstih partij komunističnih in delavskih partij komunističnih dežel in ker ni podpisala deklaracije tega sestanka, ki vsebuje tudi nekatere stališča in ocene, nasprotno stališču Zveze komunistov Jugoslavije in ki jih ta smatra za nepravilne.

Plenum Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije je prav tako ugotovil, da je dosledno izvajanje načelne politike Zveze komunistov Jugoslavije dalo pozitivne rezultate tako naši deželi, kakor tudi splošni borbi miroljubnih, demokratičnih in socialističnih sil za mir, za nezavisnost narodov in za socializem. Hkrati je plenum ponovno poudaril, da razlike v gledanjih na določene probleme in naloge v borbi za mir in socializem, ki so med Zvezo komunistov Jugoslavije in nekaterimi drugimi komuni-

stičnimi partijami, ne morajo in ni potrebno, da bodo ovira za razvoj bratskega sodelovanja v borbi za socializem in mir v svetu. V tem smislu bo Centralni komite Zveze komunistov Jugoslavije, v okviru načel, na katerih temelji notranja in zunanja politika socialistične Jugoslavije, še nadalje doprinal svoj delež h krepitvi in napredku prijateljstva in sodelovanja med Jugoslavijo in socialističnimi deželami, prav tako pa tudi med Zvezo komunistov Jugoslavije in drugimi komunističnimi partijami. Tako sodelovanje bi se moralo odvijati na liniji borbe za mir in izmenjavo socialističnih izkušenj, kakor tudi krepitve sil miru, demokracije in socializma v sodobnem svetu, kateremu odpirajo pot iz sedanje krize mednarodnih odnosov samo mir, miroljubno tekmovanje družbenih sistemov in notranji napori naprednih ter demokratičnih sil v vsaki deželi.

Umril je dr. Ferdo Kozak

8. decembra v poznih popoldanskih urah nas je težko presenetila nepričakovana ter žalostna vest, da je umrl dr. Ferdo Kozak, slovenski pisatelj, ljudski poslanec in podpredsednik Ljudske skupščine LRS. Težko nas je presenetilo nenadejano dejstvo, da človeka in prijatelja, političnega delavca in slovenskega pisatelja Ferda Kozaka ni več med nami, da je umrl v trenutku, ko smo to najmanj pričakovali. Kdor je pokojnika poznal, ta dobro ve, da smo Slovenci izgubili z njim velikega človeka in pomembnega ustvarjalca, človeka, ki je vse svoje življenje hodil po ravno in jasno začrtani poti, enega izmed tistih redkih ljudi, ki jih ni moči pozabiti in katerih delo in pomen bosta ostala sveža in nedotaknjena še zelo dolgo.

Pokojnik se je rodil 28. oktobra 1894 v Ljubljani. Po maturi v Ljubljani je 1922 doktoriral iz slavistike na praški univerzi in po različnih službah nastopil končno mesto profesorja na klasični gimnaziji v Ljubljani, kjer je ostal vse do italijanske okupacije. Med okupacijo so ga pregnali v konfinacijo v Italijo. Po zlomu fašizma je prešel v Bari, kjer je bil član jugoslovanske misije, vodil tam med slovenskimi ljudmi kulturno delo, bil urednik lista »Domovina« in se naposled še pred koncem vojne vrnil na domače osvobodeno ozemlje. Tukaj je bil načelnik oddelka za prosveto pri Predsedstvu SNOS, 5. maja pa mu je bilo v prvi slovenski vladi zaupano mesto ministra za prosveto. Kasneje je bil predsednik Ljudske skupščine LRS, do smrti pa njen podpredsednik.

Ferdo Kozak je že v zgodnji mladosti začel delovati kot pisatelj in publicist. Po svojem mišljenju se je zelo kmalu pridružil tistemu delu slovenske inteligence, ki je bila razočarana nad politično in ekonomsko ureditvijo takratne Jugoslavije in ki je iz tega nemogočega stanja skušala najti pot v nov, socialno in politično pravičnejši urejeni svet. V tem razdobju med obema vojnama je Kozak objavil dolgo vrsto literarnih, esejističnih, kritičnih in publicističnih del, ki jih je objavil predvsem v »Ljubljanskem Zvonu«, »Slovanu«, »Preporodu« in pozneje v »Sodobnosti«. Njegovo prvo večje literarno delo, ki je hkrati pomenilo tudi njegov prvi večji uspeh na tem področju, je bila enodejanka »Komedija«. Malo pred vojno je napisal še dve dramski deli, komedijo »Profesor Klepec« (uprizorjeno leta 1949) in dramo »Vida Grantova« (uprizorjeno istega leta). Obe ti deli spadata med našo najboljšo dramsko ustvarjalnost. Leta 1933 je del slovenske napredne inteligence ustanovil neodvisno revijo »Sodobnost«, ki je takoj postala najpomembnejša slovenska revija tistega časa in glasnik slovenskih revolucionarnih tendenc. Dr. Ferdo Kozak je bil ves čas njenega obstoja (zadnja številka je izšla aprila 1941) njen urednik in hkrati tudi eden izmed najbolj uspešnih sodelavcev. Sodelavci »Sodobnosti« so bili med drugimi Edvard Kardelj, Boris Kidrič, Boris Zihlert — in kot taka je »Sodobnost« pod skrbnim uredništvom pokojnega Kozaka prispevala neprecenljiv delež k razvoju napredne in revolucionarne misli pri Slovencih.

Izstrelitev obeh sovjetskih »spuhtnikov« je pospešila tudi podobna raziskovalna dela o Združenih državah Amerike, ki so izgubile veliko prestižno bitko za osvojitve kozmičnega prostora. Sovjetski znanstveniki so Američane prehiteli ter dokazali, da so v zadnjih letih nadaljnemu razvoju balistične pospešili pomembno pozornost. Američani so zato v zadnjih tednih večkrat najavili izstrelitev svojega prvega satelita, ki je mnogo manjši in lažji od sovjetskega. V ameriških radijskih oddajah, televiziji in časopisju so skrbno pripravili to presenečenje, s katerim so hoteli pomiriti ameriško javnost, ki je bila zaradi sovjetskih uspehov zelo vznemirjena. Določili so že točen datum izstrelitve satelita, vendar so poskus v zadnjem trenutku odpovedali. Izgovarjali so se na vreme, na nekatere nepredvidene pomanjkljivosti in podobne težave. Ameriška javnost je ostro reagirala in napadla ameriško obrambno ministrstvo, češ da ni sposobno opraviti tega poskusa. Končno je napočil dan izstrelitve satelita. Američani so morali sporočiti svetu, da njihov poskus ni uspel, ker je raketa »Vanguard« eksplodirala na vzletišču za izstrelitev satelita. Uradni viri zatrjujejo, da ni bilo nobenih človeških žrtev. Opazovalci so novinarjem povedali, da se je pri eksploziji dvignil visok plamen. V svetu se niso začudili sporočilu Bele hiše, da je predsednik Eisenhower zelo razočaran zaradi izjalovljene izstrelitve prvega ameriškega satelita. Večina Američanov je pričakovala, da bo raketa poletela na neko določeno višino in uresničila vsaj osnovna pričakovanja. Neuspeh se je odrazil v ZDA in v raznih drugih predelih sveta. V Franciji, Veliki Britaniji in nekaterih drugih zahodnih državah ne skrivajo svojega negodovanja zaradi ameriškega neuspeha poskusa. Razumljivo je, da je ta neuspeh velik udarec Združenim državam Amerike in njihovim naporom za obvladanje kozmičnega prostora. Zahodne države očitajo Američanom pre nagljenost in pomanjkanje skromnosti ter opozarjajo na Ruse, ki so pred izstrelitvijo obeh satelitov ose točno preverili in šele potem javnost seznanili s svojimi uspehi. Skoraj povsod na svetu so si edini, da je neuspela izstrelitev povzročila ZDA in zahodnemu svetu večjo škodo kot oba sovjetska satelita.

ODLOČNOST INDONEZIJE

Nizozemska in indonezijska vlada sta se resno sprli zaradi zahodnega Iriana v Novi Gvineji, v katerem gospodarijo Nizozemci. Nizozemci so odklonili pogajanja z Indonezijo o tem ozemlju, s čimer so povzročili kopico represalij napram Nizozemcem v Indoneziji. Indonezijske oblasti so prekinile tudi radijsko-telefonsko službo med Indonezijo in Nizozemsko. V nekaterih predelih so proglasili gospodarski bojkot proti vsem tamkajšnjim Nizozemcem. Prepovedali so izhajanje nizozemskih časopisov in predvajanje filmov. Indonezijski ministriški predsednik je pozval državljane, naj se vzdržijo sleherne akcije proti osebnim svobodi Nizozemcev, njihove varnosti ali poškodovanja njihovega premoženja. Indonezijski sindikati so začeli akcijo, na podlagi katere bodo indonezijski delavci in uradniki prevozili upravo in poslovanje nizozemskih podjetij. Prav tako je indonezijska vlada zaprla vse nizozemske konzulate v Indoneziji. Pravosodno ministrstvo je odredilo izgon in repatriacijo vseh nizozemskih državljanov iz Indonezije. Indonezijska vlada je blokirala vse prenose kapitalov in vse premoženje niz. družb. Ponekod so prepovedali Nizozemcem celo vstop v javne lokale, kinematografe in hotele. Na vseh nizozemskih bankah v Indoneziji so zaplapolale indonezijske zastave. Združenje indonezijskih bančnih uslužbencev je namreč objavilo dokument o prevzemu vseh nizozemskih bank v Indoneziji, ki bodo odslej last republike Indonezije.

Ta razvoj dogodkov v Indoneziji je povzročilo glasovanje zahodnih držav proti resoluciji o zahodnem Irianu v OZN. Zahod je hotel ohraniti zahodni Irian kot sredstvo za nadaljnji gospodarski in politični pritisk na Indonezijo. Razvoj dogodkov kaže, da se mu to ni posrečilo.

TUJINA OB TITOVIM OBLETNICI

Vrsta tujih časopisov in radijskih postaj je objavila komentarje ob 20-letnici dela generalnega sekretarja ZKJ tovariša Tita s pohvalnimi in laskavimi ocenami njegovega dela na čelu naše Partije in države. Posebno pozornost so posvetili tudi IX. plenumu Centralnega komiteja ZKJ na Brionih ter govorom tovarišev Tita in Ran-

koviča. Vsi novinarji, radijski komentatorji in ugledni politični delavci v svetu so si edini, da je Jugoslavija pod vodstvom predsednika Tita ogromno napredovala ter si pridobila simpatije in ugled pri vseh narodih sveta zaradi svoje dosledne zunanje politike in učinkovitega reševanja vseh notranjih problemov.

Alžir pred OZN

Organizacija Združenih narodov je bila poprišče razprav okoli dogodkov v Alžiru. Lahko trdimo, da smo razočarani zaradi zavrnitve azijsko-afriške resolucije o tem vprašanju, saj bi tako Združenji narodi Alžircem uradno priznali pravico do samoodločitve. Francija se še vedno poslužuje v svoji kolonialni politiki prijemov, ki so že davno preživeli in obsojeni na neuspeh. Francoski partnerji v Atlantskem paktu z zaskrbljenostjo zasledujejo razvoj dogodkov v Alžiru in nad ravnanjem Francozov niso najbolj navdušeni. Čeprav so ZDA in Velika Britanija podprle pred OZN stališče francoske vlade glede Alžira, so že večkrat opozorile svojega zaveznika, naj se v tem predelu posluži bolj realistične politike, ki ne bo v taki meri slabila At-

lantskega pakta. Jugoslovanski predstavniki so poudarili, da je pozitivna rešitev alžirskega problema mogoča samo z zadovoljitvijo osnovnih zahtev alžirskega narodnoosvobodilnega gibanja.

Selwyn Lloyd, Eisenhower, Mac Millan in Dulles

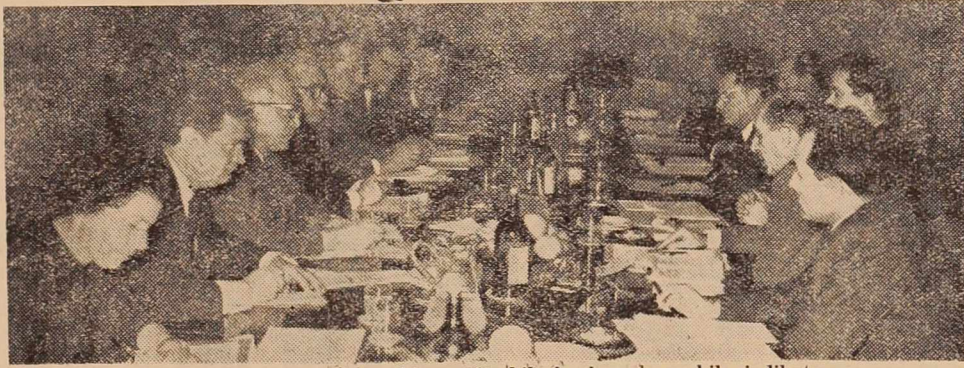
Orožje in mir

Oboroževalna tekma med Vzhodom in Zahodom se kljub nekaterim realističnim izjavam na obeh straneh nadaljuje. Še vedno prevladuje v glavih nekaterih vodilnih osebnosti v obeh taborih politika blokvske koncepcije, ki je jugoslovanskemu stališču tuja in za nas nesprejemljiva. Jugoslavija se ne more strinjati z blokovski-

mi koncepcijami, ki so nevarnost za novo vojno. Zaradi tega podpira in se zavzema za politiko aktivne koeksistence ter miroljubnega sožitja in sodelovanja med narodi ne glede na različne družbene sisteme. Bivši ameriški veleposlanik v Sovjetski zvezi George Kennan se je v svojem predavanju preko BBC zavezal za izboljšanje odnosov med Vzhodom in Zahodom in obsodil dosedanje brezperspektivno zahodno politiko. Med drugim se je zavezal za prepoved gradnje atomskih in raketnih oporišč v Zahodni Evropi. Jugoslovani lahko njegove koncepcije pozdravimo, saj je Jugoslavija stalno opozarjala na škodljivost in nesmiselnost fistihi političnih koncepcij, ki se naslanjajo na politiko sile. Danes se na Vzhodu in na Zahodu že močno zavedajo, da so stremjenja po vojaški premoči iluzorna in obsojena na neuspeh.

ATOMSKI LEDOLOMILEC V ZSSR

Agencija TASS je sporočila vest, ki je ponovno vzbudila zanimanje po vsem svetu. V Sovjetski zvezi so namreč splovili atomski ledolomilec »Le nina«, ki odriiva 16.000 ton. Tako so Rusi izdelali prvi atomski ledolomilec na svetu, splovitev katerega je bila že predvidena za proslavo 40. obletnice okto-brske revolucije. Po morju bo lahko krožil leto dni brez oskrbe z gorivom.

Razgovori med predstavniki madžarskih in jugoslovanskih sindikatov

DA NE POZABIMO...!

(Nadaljevanje s 1. strani)
ferencah. Podatke za svoja poročila naj dobijo pri osnovnih organizacijah.

Skrajni čas je že tudi, da uredimo člansko evidenco in redno odpošiljamo članarino po dogovorjeni udeležbi. Nekateri obč. odbori ZB delujejo zelo slabo in sploh ne odgovarjajo na dopise okrajnega vodstva. V bodoče bo treba iz lokalnih in občinskih virov najti sredstva in zagotoviti primerne nagrade bodočim sekretarjem, ki bodo imeli opravka z administracijo. To je predvsem važno za večja središča (M. Sobota, Ljutomer, Radgona in Lendava), kjer je največ članov. Nepopolna je še tudi evidenca nad otroki padlih borcev in žrtev fašističnega terorja. Temeljito je treba analizirati, kako živijo ti otroci, kakšni so njihovi učni uspehi, kako jih vzgajamo, ali so potrebni gnotne in druge pomoči itd., kajti le tako bomo lahko pozneje sestavili program, kako v prihodnosti vzgajati in skrbeti za te otroke. Sploh pa nas mora povsod spremljati skrb za partizanske otroke, saj smo to obljubili njihovim staršem, ko so umirali na bojnih poljanah in

v koncentracijskih taboriščih. Ali to obljubo tudi dosledno uresničujemo? Pri nas še vedno imamo primere brezdušnega odnosa do partizanskih sirot in kaj bi rekli mrtvi tovariši, če bi za to vedeli...

Tudi nekatere komisije za zgodovinsko in spomeniško delovanje niso uspešno opravljale svojega poslanstva. Gradiva je sicer že mnogo zbranega in številni borci so napisali svoje spomine — torej je ustvarjena osnova za naše zgodovinarje, ki bodo to gradivo proučili in napisali zgodovino NOB — toda kljub temu naši borci in aktivisti NOB vse premalo pišejo in raje pripovedujejo svoje doživljaje iz minule vojne pri čaši »zlahodne kapljice«. Izrečena beseda se zgubi, pisana pa ostane! Res: mnogim bivšim borcem je sedaj pero težje kot sta jim bila nekdaj puška ali mitraljez, toda tudi v Pomurju imamo dovolj ljudi, ki znajo mojstrsko sukati pero in bi lahko izrgali pozabi dosti zgodovinskih dogodkov iz NOB, ki so jim bili priča bivši bojevniki. Zavedati se namreč moramo, da

FAŠISTIČNE PROVOKACIJE V ITALIJI

Politično življenje v Italiji je zelo dinamično ter se odvija pred nami v borbi med različnimi strankami. Na seji italijanskega senata so komunistični poslanci obsodili kot protustavne ovire vlade, ki je preprečila v Rimu odporniško zborovanje za proslavo desete obletnice ustave. Pri tem so poudarili zadnjo fašistično provokacijo, ko je v gledališču Adriano neki fašistični mladinec vrgl Parriju v časopis zavrt tintnik. To je bilo mogoče le zato, ker je krščanska demokracija postala predstavnik velikih buržoaznih krogov. To je zelo očitno, saj krščansko-demokratsko stranko podpirata monarhistična in fašistična desnica. V Rimu so sprejeli na uradni obisk zahod-

nonemškega obrambnega ministra Straussa, ki je napovedal politično konsolidacijo in vojaško okrepitev članic Atlant-skega pakta, ki po njegovih besedah razpolagajo z največjim produktivnim aparatom na svetu, največjimi količinami surovin in z največjim intelektualnim potencialom na svetu.

Sestanek dveh

Zahodnonemški minister za zunanje zadeve von Brentano je bil v gosteh pri britanskem premieru Mac Millanu. Čeprav je sporočilo o uradnih razgovorih zelo optimistično, se oba državnik po vesteh iz dobro obveščenih krogov le nista mogla sporazumeti o stroških vzdrževanja britanskih čet v Nemčiji. Oba državnika sta se pripravila tudi na zasedanje Atlantskega pakta, ki se bo začelo 16. decembra v Parizu. Obe državi bosta na tem sestanku načeli vrsto problemov, med drugimi: tesnejše politično

»finančnega steznika« ni najbolj priljubljen, saj so morali pritegniti pasove in se odpovedati marsikateremu ugodju in višji življenjski ravni. Vojna Francije v Alžiru je zahtevala dodatna proračunska sredstva, ki so jih plačali Francozi v obliki novih davkov. Francoski premier je član Radikalno-social-

posvetovanje med atlantskimi zavezniki v vseh zavedah, združitev znanstvenih dognanj na področju razvoja orožja, okrepitev sedanjega aparata Atlantskega pakta in številna druga vprašanja.

IZ MEDNARODNEGA GOSPODARSTVA

Zanimanje za nafto v Sahari. Pet ameriških petrolejskih družb je prosilo francosko vlado, naj jim da koncesije pri petrolejskih preiskavah v Sahari. Pretekli mesec je francoska vlada odobrila koncesije trem ameriškim družbam, ki skupno s francoskimi trvdkami poskusno raziskujejo teren v vzhodnih predelih Sahare.

Jugoslovansko-madžarski sporazum. V Budimpešti so podpisali madžarsko-jugoslovanski sporazum o zaščiti rastlin. Obe državi sta s sporazumno uredili vprašanje sodelovanja in določili skupne akcije na področju borbe proti rastlinskim boleznim. Sporazum sta podpisala direktor zvezne uprave za zaščito rastlin ing. Srbljub Todorovič in pomočnik madžarskega kmetijskega ministra Matyas Szeke.

Sporazum Japonska-Sovjetska zveza. Japonska in sovjetska trgovinska delegacija sta po dvomesečnih trgovinskih pogajanjih dosegli spo-

stične stranke ter sodi med ljudi, ki so stopili na politično tribuno iz odporniškega gibanja. V

dosedanjem delu se je Gaillard že večkrat lepo uveljavil v francoskem političnem in javnem življenju. Tako je študiral politične vede in doktoriral iz prava. Po drugi svetovni vojni je bil ravnatelj kabineta visokega komisarja Francije pri OZN Jeana Moneta. Leto dni po končani drugi svetovni vojni so ga izvolili za poslanca v parlamentu. Leta 1947 je postal minister v Schumanovi vladi. V Plevenovi vladi je kot državni tajnik v predsedstvu vlade odgovarjal za atomska vprašanja. V mednarodnih gospodarskih krogih ga poznajo tudi kot enega od glavnih avtorjev Bruseljskega poročila.

KONČNO: ASSUANSKI JEZ

Industrializacija Egipta. Egiptovska vlada je sprejela nekaj sklepov, ki bodo pospešili izvedbo prvega petletnega načrta industrializacije. Tako bodo delež industrije v nacionalnem dohodku Egipta do leta 1961 podvojili. Egipt prejema letno nad 100 milijonov dolarjev za prehod ladij skozi Suejski prekop. Večji del teh sredstev bodo porabili za gradnjo velikega Assuanskega jezusa, ki ni vključen v petletni plan, temveč predstavlja načrt zase. V industrializaciji Egipta bodo posvetili največjo pozornost petrolejski in rudarski industriji. Predvideno je, da bodo razširili nedavno zgrajene jeklarne in Helwanu pri Kairu, katerih zmogljivost bodo podvojili.

razum. Japonska bo izvozila v Sovjetsko zvezo za 30 milijonov dolarjev blaga, uvozila pa bo iz Sovjetske zveze za 15 milijonov dolarjev blaga. Konferenca o Djerdapu. V Bukarešti se je sestala mešana jugoslovansko-romunska komisija za gradnjo hidrocentrale v Djerdapu. Na sestanku so proučili poročila in priporočila tehnične komisije in komisije za tehnično dokumentacijo, ki sta pripravili material za ekonomsko-tehnični memorandum o možnostih izkoriščanja Donave na Djerdapu.

Iz vseh vetrov

Snežni viharji v Grčiji. V severni Grčiji so divjali snežni viharji, ki so popolnoma onemogočili normalno odvijanje prometa. Zaradi visokih snežnih zametov je večje število živine v nevarnosti, da bo poginila.

Privolitev Bonna. Zahodnonemški kancler dr. Adenauer je privolil v povabilo, naj obišče Čile. Prav tako krožijo glasovi, da bo kancler leta 1958 obiskal tudi Brazilijo.

Počasi se umikajo. Predsednik tunizijske republike Burgiba je sporočil, da so se francoske čete umaknile iz šestih postojank v južni Tuniziji. Iz teh oporišč so umaknili 200 do 300 francoskih vojakov, ko so jih premostili v vojna oporišča na severu. Na tuniškem ozemlju je še vedno okrog 15.000 francoskih vojakov.

Spanske zahteve. Spansko zunanje ministrstvo je objavilo sporočilo o pogojih, ob katerih bi bila Španija pripravljena začeti pogajanja o Ifni-ju in drugih spornih ozemljih v Južnem Maroku. Sporočilo pravi, da je bila Španija vedno pripravljena izročiti ta ozemlja Maroku, vendar pa tega ne more storiti prej, preden redna armada maroškega kralja ne vzpostavi svoje oblasti južno od Atlasa.

Laburisti protestirajo. Deset laburističnih poslancev je predlagalo resolucijo Spodnjemu domu, v kateri zahtevajo, naj se odpravi vzemirjenost, ki je nastala spričo tega, da nad Veliko Britanijo letajo z vodikovimi bombami oborožena letala.

Makarios ne sme na Ciper. Britanska vlada je zavrnila predlog, da bi nadškof Makarios dovolil vrnitev na Ciper. Kolonialni minister Allan Boyd je dejal, da »nasilje na Cipru ni prenehalo in da je obdobje takimenovanega premirja EOKA uporabila za utrditev svojega položaja«.

JOŽE JANEŽ

Kritika zaradi kritike

Ni to špekulacija?

Neko ljubljansko podjetje, ki se bavi z nakupom in prodajo sadja in zelenjave, ima v skladiščih v dveh kletah v Gornji Radgoni približno 8 vagonov jabolk. Največ so jih pripeljali iz Slovenskih Konjic (1), ker je bila v Prlekiji kaj slaba sadna letina. Nekaj sadja so pokupili tudi po Prekmurju in tam nekeje okrog Apač, kjer je obrodilo le nekaj jablan. Nakupna cena je bila okrog 45 dinarjev, morda kakšen dinar več, nikakor pa ne čez 50 din. Ta jabolka sedaj lepo leže v dveh kletah in pomalem gnijejo, saj je to čisto naraven pojav, ki ga ne more preprečiti niti »Sadje in zelenjava« iz Ljubljane niti »Sadje Slovenija« iz istega mesta.

Letos je bila nenormalno slaba letina sadja. Tudi Prlekija, ki je imela vsaj nekaj sadja vsako leto, je ostala takorekoč brez njega. Otroci so ostali brez vitaminov, kajti o pomarančah ni še ne duha ne sluha, ko pa bodo v prodaji, no, kdo jih bo le mogel kupiti toliko, da bi bile nadomestilo za jabolka? Tu v radgonskih kletah pa lepo gnijejo in čakajo, čakajo. Le čega čakajo!? V Ljubljani so baje lepa jabolka na trgu že po 120 dinarjev, tudi v Mariboru jih ne morete dobiti izpod 90 din za kilogram. V radgonskih kletih pa čaka 8 vagonov jabolk.

Morda to in to zelenjadarsko in sadno podjetje v Ljubljani nima svojih skladišč, o katerih bi lahko vsklikali toliko kolikoli sadja? Če jih nima, zakaj ni dala teh jabolk že takoj v jeseni na trg, saj bi jih ljubljanci brez dvoma takoj pokupili, seveda, če se ne bi dvignila cena od 45 din na kupne cene do ne vem kakšne višine prodajne cene.

Ko razmišljamo vse to, se tudi sprašujemo, mar spada tako podjetje res v vrsto socialističnih podjetij, ki mu je ljudska blaginja tako malo pri srcu. Profiti, hlastanje po dobičkih in nerazumevanje potreb ljudskih množic so bile napade kapitalističnih podjetij.

Našo deco bo kmalu obiskal Dedek Mraz. Mar ne bi bilo lepo, ko bi dali ta jabolka na trg po znosnih cenah. Nekaj naj bi jih stavilo podjetje tudi na razpolago Radgoni, čeprav bi se lahko z nakupom jabolk vsaj malce potrudila tudi radgonska KZ. Danes jabolk ne dobite v Radgoni, niti enega ne! Pač pa leže jabolka še vedno skrita kot zaklet zaklad v temini radgonske kleti. Pa vendar ne zaradi kakšne špekulacije! — ar

op. I. K.) s čitalniško dobo. Na to vprašanje odgovarjam brez vsake dvoumnosti: imel je to »zvezo«, da je izhajal v dobi, o kateri pišem.

Posebno krepko pa je S. Balažič zaključil svoja izvajanja. Zadnja njegova lekcija se glasi tako-le: »Nemoč avtorjeve analize najbolj karakterizira tisti stavek, ko se sprašuje, kako so

Prleška pozavčina

sujem, bi naj to jasno povedal. Ker navajam v zvezi z Levstikom tudi list »Pavliho«, sprašuje S. Balažič: »ne vem, kakšno zvezo bi naj imel (»Pavliha« — ne sedanj, ampak Levstikov,

si prireditelji upali — kljub najstrožjim navodilom glavarstva — razširiti program prireditve...«. Kljub »nemoči svoje analize« sem na gornje vprašanje odgovoril brez najmanjšega kolebanja. Odgovor se glasi: »Vsekakor so prireditelji vedeli, da je v pripravi bolj demokratičen Zakon o združevanju in shodih (ki je bil nato dne 15. novembra 1867 res sprejet in 21. decembra 1867 potrjen), ter so si zato upali kljubovati skrajno nedemokratičnim ukrepom oblasti. Ta zakon je tudi omogočil največjo narodnoobrambno prireditev čitalniške dobe na področju Pomurja, to je prvi slovenski tabor 9. avgusta 1868 v Ljutomeru.« — Toliko v odgovor S. Balažicu.

Naj na koncu opozorim še na dva tiskarska škrtata v svoji razpravi, in sicer na strani 220, v vrstici 17, kjer je namesto »berie, to je po naši zbirci, napisano »veri« in na strani 222, v vrstici 18, kjer je treba »poprejšnji« popraviti v »popnejši«.

Ivan Kreft

RADGONA — Prihodnji teden bo v Radgoni tretja seja občinskega ljudskega odbora. Na seji bodo razpravljali o izpolnitvi družbenega načrta za tretje četletje, o dotoku dohodkov v občinske sklade, obravnavali pa bodo tudi poročilo o delu občinske uprave.

Sodi, da bo največje razprave o ločitvi trgovin od kmetijskih združenj in o ustanovitvi samostojnih trgovin, kar je prav tako na dnevnem redu zasedanja.

MLADINA V RADENCIH

V Radencih je bila te dni delovna konferenca osnovne mladinske organizacije. Obratun dela na tej konferenci je pokazal zadovoljiv napredek. Po dveh letih neorganiziranega delovanja je na pobudo članov komiteja mladinska organizacija v Radencih zopet zaživela.

Mladinski aktiv se je v zadnjem času povečal in šteje okrog 40 članov. Vključeni so v društva in organizacije »Partizan«, v strelsko družino, v gasilsko četo, v aktiv mladih zadružnikov, največ pa jih sodeluje pri DPD »Svoboda«. V zadnjem času so se priključili radenskemu aktivu še mladinci iz Boračeve.

Mladinski aktiv je letos sodeloval pri vseh proslavah. Za Teden mladosti je mladina priredila samostojno prireditev. Uprizorila je tudi igrice »Zelena vrvice«. V tem tednu so imeli svečan sprejem novih članov v

organizaciji. Primerno so počastili 40. obletnico oktobrske revolucije. Seveda so sodelovali tudi pri zadnjih občinskih volitvah.

Na konferenci je govorila o vlogi Ljudske mladine idejni vodja mladinske organizacije učiteljica tov. Anica Zupan. Omenila je nekatere pereče probleme, kot so pobegi mladincev čez mejo, neprestana borba za prostore za sestance in razne vaje, občutek osamljenosti in še kaj. Ta občutek osamljenosti je bilo opaziti tudi na sami konferenci. Od povabljenih organizacij in društev sta se namreč udeležila konference le zastopnika DPM in »Partizana«, medtem ko so izostali zastopniki komiteja ZK, SZDL, »Svoboda« in gasilcev.

Radenska mladina zasluži vsekakor več pomoči in pozornosti, kakor je je bila deležna doslej. —ika

V poročilu: »Nova številka »Svet ob Muri« — gre za letošnjo četrto številko, ki ga je v »Pomurskem vestniku« št. 49/IX z dne 28. novembra 1957 priobčil S. Balažič, se je avtor nekoliko bolj razpisal le o razpravi »Politično in gospodarsko stanje v čitalniški dobi«. O njej (razpravi) sodi, da bi lahko ostala v uredniškem predalu.

Pri naštevaju konkretnih pomanjkljivosti navaja kot prvo naslednje: »Že v začetku ni točna navedba dr. Prijateljevega dela, ki nosi v prvi in drugi izdaji naslov »Kulturna in politična zgodovina Slovencev 1848 do 1895«.

Ne vem, če S. Balažič pozna prvo izdajo tega dr. Prijateljevega dela, vsekakor pa ne pozna druge izdaje. Kolikor se sklicuje na naslov druge izdaje, češ da se glasi enako kot prva, to je: »Kulturna in politična zgodovina Slovencev 1848 do 1895«, ga pozna le iz prvega prospekta Državne založbe Slovenije z vabilom na subskripcijo, toda tudi v prospektu je med letnicama le črtica in ne beseda »do«, kakor navaja S. Balažič. Oba zvezka druge izdaje, ki sta doslej izšla, imata na platnicah in prvi notranji strani naslov: »Slovenska kulturnopolitična in slovstvena zgodovina 1848—1895«, kakor sem pravilno napisal v svoji razpravi.

Borba za zakonitost in proti birokratizmu

(Po občnem zboru sind. podružnice drž. uslužbencev v Murski Soboti)

Na letnem občnem zboru sindikalne podružnice državnih uslužbencev v M. Soboti (bil je pred dnevi) je dosedanj predsednik in svojemu poročilu zlasti naglasil, da je potrebna neprestana borba za zakonitost pri delovanju državnih organov in proti vsakršnim pojavom birokratizma v poslovanju državnih uslužbencev, ki so dolžni konstruktivno sodelovati v procesu našega družbenega razvoja. Posamezni pojavi poseganja državnih uslužbencev na področja, ki sodijo v pristojnost in odločanje organov družbenega upravljanja, se ne smejo več ponavljati, nasprotno: državni uslužbenci morajo s svojim pravičnim delom in odnosom pomagati pri krepitvi delavskega

in družbenega upravljanja.

Vodstvo sindikalne podružnice se je v tem letu vztrajno vzemalo za izboljšanje življenjskih pogojev uslužbencev in poslalo ustrezne predloge tudi Glavnemu odboru sindikatov Jugoslavije. Državni uslužbenici so se vključevali tudi v naše družbeno dogajanje, saj je na primer pri zadnjih volitvah odbornikov občinskih ljudskih odborov aktivno sodelovalo 84 uslužbencev. Precej uslužbencev deluje aktivno tudi v raznih društvih in organizacijah, nekateri celo v njihovih vodilnih organih, je pa tudi res, da jih nekaj še vedno stoji ob strani, ne meneč se za vse, kar se dogaja okoli njih.

Sindikalna podružnica soboških državnih uslužbencev združuje 428 članov v osmih sindikalnih skupinah. Do zadnjega občnega zbora so imeli dva množična sestanka. Skrbeli so tudi za izobraževanje članov; razen razprav o družbenem načrtu, socialnem zavedanju, gradivu I. kongresa DS in prednačrtu zakona o javnih uslužbencih so imeli tudi več strokovnih in političnih predavanj po posameznih skupinah; poučnih in družabnih izletov. Prirejali so tudi športna in šahovska tekmovanja. Na II. zletu v Gor. Radgoni, ki je bil politična manifestacija vseh državnih uslužbencev Pomurja, so Sobočani zasedli prva mesta v kegljanju, strojepisju (druga skupina) in stenografiji, drugo mesto pa v odbojki, kegljanju, šahu in strojepisju (prva skupina) ter se tako uveljavljali tudi kot dobri športniki in vešči opravljalci svojih poklicnih poslov. —sk

Lep pozdrav

J.M.

Občinsko trg. podjetje na Cankovi

Svet za gospodarstvo pri občinskem ljudskem odboru je na svoji I. seji sprejel sklep o ustanovitvi občinskega trgovskega podjetja. Sedež uprave bi naj bil v Rogaševcih. Tako bodo vse trgovine v občini po novem letu poslovale posebno v okviru svojega podjetja.

Svet je nadalje tudi razpravljal o ustanovitvi knjigovodsko-revizijskega središča. V to središče bi se potem vključila vsa podjetja v občini.

Ta predlog bi bil tembolj umesten, ker nekatera podjetja niso ravno na tekočem s knjigovodskim poslovanjem. Nekateri imajo celo honorarne knjigovodje, ki opravljajo to dolžnost po opravljenem rednem dnevnem delu. To središče bi naj imelo sedež na Cankovi.

Za trgovsko podjetje bo treba v kratkem urediti tudi upravne prostore, ki še niso

bo. V kolikor bo to uspelo, bo radgonsko glasbeno življenje še bolj živahno. Trenutno pripravlja radgonska glasbena šola samostojen koncert, na katerem bodo nastopali solisti, orkester in godba na pihala. Koncert bo enkrat februarja, ob koncu drugega semestra. Taki nastopi gojencev šole so postali v Radgoni že tradicionalni. Glede glasbene vzgoje moram omeniti še nekaj. Zadnja leta se starši učencev močno zanimajo za napredek naraščajo: hodijo na rednišijske sestance, tu in tam pridejo k vaju itd. Tako smem res trditi, da je glasbena šola v Radgoni postala nekaj, česar ni mogoče pogrešati. To potrjujejo tudi prošnje ljudi s Kapele, ki bi radi, da bi tam ustanovila radgonska glasbena šola poseben oddelek. Tudi v Apačah, kjer je že sicer oddelek za pihala, bi radi še ostale oddelke. Vsem tem prošnjam pa ni mogoče ustreči. Kakšne težkoče pa še bodo,

Dedek Mraz bo kmalu prišel

Tudi letos se v Murski Soboti zelo pripravljajo za dostojen sprejem Dedka Mraza in za razne prireditve, ki bodo ob Novoletni jelki. Pionirji in cibani so že kar nestrpni in štejejo dneve.

Društvo prijateljev mladine ima polne roke dela in skrbi. Nekatera podjetja so že pokazala polno razumevanje za ta največji praznik naše mladine in so z denarnimi a tudi drugimi prispevki dokazala, da jim je naša mladina pri srcu.

V prihodnji številki bomo te naše prijatelje mladine tudi imenovali.

Na račun potrebe v gostilnah in restavracijah je bilo letos izrečenih — ali pa celo zapisanih — v Pomurju že mnogo kritičnih besed, večkrat tudi posamezno upravičeno, saj sta bila potrebna in odnos posameznih natakarev do gostov vse prej kot kulturna in predna ustvarjalnega človeka v današnji socialistični družbi. Ne smemo se čuditi, če je gost ob takih hladnih in odbijajočih sprejemih dobival vtis, da sedi v gostilni zaradi natakareja in ne obratno, niti ne, če je zaradi nekulturnega obnašanja in drugih propustov posameznikov letela ost kritike na vse gostinstvo, njegov kader in upravljalce, kar sicer ni bilo prav, zlasti še v odnosu do tistih gostinskih kolektivov, ki so se resno in prizadevno trudili, da bi sami izkoreninili take pojave v svojih vrstah.

In sedaj, kot kažejo prva znamenja, so resno spregovorili o tem problemu tudi gostinci sami. Tako je tudi prav. Njihove ugotovitve, vsaj po razpravah v okrajni gostinski zbornici in na letnem občnem zboru soboških gostincev sodeč, so v svojem bistvu takšne, da zaslužijo tudi pozornost naše javnosti: glavni vzrok za nesolidno in nekulturno postrežbo v nekaterih gostilnah je že o kar privajenem pijančevanju posameznih natakarev, ki potem v svoji ognjevitosti in nerazsodnosti počenjajo stvari, neljube gostom in tudi gostinskim kolektivom samim. Dosedanji poskusi, da bi z vzgojnimi ukrepi spravili te posameznike na boljše pot, se niso posebno obnesli, zato je med gostinci vedno bolj pričujoče spoznanje, da bo moči ta problem zadovoljivo rešiti samo z odstranitvijo teh posameznikov iz gostinstva (pri čemer socialni razlogi ne morejo igrati bistvene vloge, kot je to bilo večkrat dosedaj, saj gre naposled za prestiž in ugled vsega gostinstva) in še pospešenim vzgajanjem mladega gostinskega naraščaja.

Gostinci pa se pri svojem vsakodnevem delu srečujejo z drugim problemom, ki bi mu lahko na kratko rekli: odnos gostov do strežnega osebja. Merijo seveda predvsem na kronične pijance in »poklicne« razgrajace, ki si v svoji objestnosti in razvpatosti privoščijo marsikaj, kar že dolgo več ne sodi v človeka dostojno občevanje in odnos do tistega, ki je dolžan postreči, toda ne za vsako ceno (!). Koliko preklanjanja in tudi zlobnih opazk je izrečenih nad strežniki in tudi gosti v naših gostilnah — prav od teh ljudi, ki se včasih čutijo že kar preveč poklicane za ukazovanje, blatenje in žaljenje. Brez oklevanja priznajmo: taki prizori se večkrat, prečestokrat vrstijo v naših gostilnah, pa tudi manj v oči vpadljivi, eni in drugi pa vendarle očitno kažejo na to, da se tudi gostje vsikdar ne obnašajo pravilno do svojih gostiteljev-gostincev. Tu sicer res ni moči predpisati posebnega zdravila (če izvajamo seveda trkanje na moralo posameznega gosta), toda v najbolj drastičnih primerih, ko imamo opravka s kroničnimi pijanci in razgrajaci, bodo gostinci prav gotovo našli najboljšega zaveznika v sebi, če se bodo dosledno držali povsod proklamiranega, a žal tudi večkrat prekršenega načela: pijancem in razgrajcem je prepovedano prodajati alkoholne pijače! Če pa tega ne bo, bo odveč tudi vsako jadikovanje okrog tega problema in pijanci se bodo lahko še naprej neovirano šopirili po naših gostilnah in rahljali živce — ne samo natakarejem, marveč tudi ostalim gostom.

Naši gostinci so si potemtakem že natočili kupico čistega in ko jo bodo do kraja izpraznili, bo tudi v naših gostinskih lokalih zavel osvežujoči veter, ki bo vrnil po neodgovornih posameznikih okrnjen ugled vsemu gostinstvu in ob katerem se bodo mnogo ugodneje počutili tudi številni gostje, ki iz dneva v dan polnijo naše gostilne.

S. Klinar

Kulturno pismo iz Radgone

O glasbenem življenju

Tokrat sem se omejil, tovariši uredniki, na glasbeno življenje v naši obmejni Radgoni. Moram reči, da sem o precejšnji stiski, saj lahko pišem le o delu glasbene šole, ki je poleg vedno bolj redkih peških nastopov skoraj edino kulturno dramilo Radgone.

Glasbena šola se je v našem mestu že močno uveljavila, saj smo imeli letos ob pričetku šolskega leta 121 prijav. Seveda, glasbena šola toliko učencev ne more sprejeti. Letos je v vseh letnikih 19 učencev, in že to je za trenutne razmere več kot dovolj. Težkoče so predosem s prostori. Prej je bila glasbena šola v zdravstvenem domu. Kasneje so jo preselili v grad. Kljub temu, da posveča občinski ljudski odbor šoli vso pozornost, šolskih prostorov glasbene šole tokrat ni bilo mogoče bolje urediti. Zanimivo je, kaj pravi o tem raznollet glasbene šole tov. Jože Bezjak: »Odkar smo preselili šolo v grad, so bili učni uspehi za približno 25 odstotkov slabši kot po navadi. To si je mogoče razlagati s tem, da je šola sedaj nekoliko bolj od rok kot prej, ko je bila v zdravstvenem domu. Za šolsko deco, ki je vso popoldne v osnovni šoli, je pot popoldne v glasbeno šolo kaj utrudljiva. Sicer pa so tudi drugače radgonski gojenci glasbene šole preveč zaposleni. To so v glavnem živahni, za vse dovezetni pionirji, ki jih kaj radi pritegnejo k lutkovnemu odru, igralski skupini, k telovadbi itd. Tako se gojenci težje posvetijo glasbeni izobrazbi. Prav zaradi tega izvajajo gojenci na svojih javnih nastopih le lažja dela, ker za kaj težjega ni dovolj časa«.

Kakor je orkester glasbene šole v glavnem »mlad«, pa želijo pritegniti k sodelovanju tudi starejše ljudi, ki se ukvarjajo z instrumentalno glas-

ZAHVALA

Vsem, ki so dne 6. decembra 1957 spremili k zadnjemu počitku našo drago mamo

ANGELO RUSANOV, rojeno KALLAT

vsem, ki so jo v času njene bolezni tolažili in z nami sočustvovali, vsem darovalcem vencev in pevcem iskrena hvala. Posebna hvala dr. Nikolaju Lanščeku in tov. Ludviku Solarju za lajšanje trpljenja naše mame. Lepa hvala tov. Mirkotu Štublu za tople poslovilne besede.

Murska Sobota, Burma, Ljubljana, Badesdorf, Budimpešta, Črnuče, Strass.

Žalujoči RUSANOVI in ostalo sorodstvo

Chaplin contra Amerika

Bo Amerika tudi tako pogumna kot Chaplinova soigralka v filmu „Kralj v New Yorku Dawn Addams?

Neki mariborski novinar si je med svojim nedavnim bivanjem v Londonu ogledal tudi film »Kralj v New Yorku«. O njem je zapisal, da ga je genialni Charles Chaplin sam režiral, uglasbil, napisal scenarij in igral glavno vlogo. Dalje pravi o filmu, da na trenutke razgalja antikomunistično gonjo v ZDA in da je pretežno avtobiografskega značaja. Čeprav v mnogih prizorih zabosti, pa je kot celota vendarle daleč od resnične umetniške prepričljivosti filmov mlajšega Chaplina.

Premiero tega filma, ki je bila prav tako v Londonu, je svet napeto pričakoval. Že pred tem je bilo znano, da je film satira na življenje v Ameriki ali bolje: Chaplinov obračun z Ameriko, ki je bila tako nevhvaležna do njega. Iz Amerike pa smo slišali izjave, da si tega filma ne bo drznil prevajati noben ameriški izposojevalec filmov in da si je z njim Dawn Addams, ki nastopa v filmu v glavni ženski vlogi, zapečatila svojo kariero. Z bojkotom pa so zapretili onstran velike luže tudi njenim britanskim soigralcem. Resna grožnja ali samo vihar v kozarcu vode? Vprašanje, na katerega bo odgovoril čas.

Tako vsestranskega umetnika, kot je Chaplin, na svetu ne poznamo. Sam piše scenarije, režira, igra glavne vloge, komponira glasbo in riše celo osnutke za kulise in kusteume. To je hkrati tudi dokaz neiz-

Mussolinija oziroma njun svet. Za »Kralja v New Yorku« pa velja, da je tretji del te velike trilogije. Če hočemo danes govoriti o tem, ali je »Kralj v New Yorku« dokaz stagnacije Chaplinovega genija, moramo oceniti trilogijo kot celoto.

Dawn Addams

Vsekakor pa je res, da se je lotil Chaplin tokrat tolikanj proslavljenega ameriškega načina življenja. Film je zelo zabaven

in komentira življenje kot vsi Chaplinovi filmi. Chaplin kot komentator je zelo inteligenten, ironičen in ne polemizira. Vsebinsko filma je naslednja. Nekega evropskega »operetnega« kralja strmoglavijo s prestola, ker je iskal možnosti, kako bi zelo poceni podaril svojim podanikom atomsko energijo. Ženo so ga v Ameriki v začetku sprejeli zelo priščno. Tu spozna ameriško dekle (Dawn Addams), ki je v bistvu tipično ameriško dekle, prekipujejoče od sentimentalnosti in želja po karieri. Zaposlena je kot agent oglasnega zavoda. Kralj pa sklene tudi druga znanstva in naposled ga osumijo prekucstva, kar pa je samo korak do komunizma. Zato mora zapustiti New York in Ameriko.

Chaplin je star sedaj 68 let. Dawn Addams je izjavila: »Bilo je prvič, da sem igrala pod režijo tako velikega mojstra. Vloga mi je izredno odgovarjala, ker je živa in komična.« Upajmo: če je Dawn Addams pravilno razumela Chaplina, da ga bo morda razumela tudi Amerika. Napočil je čas, ko se lahko nasmeji Amerika sami sebi. Za to pa je treba poguma. Dawn Addams žal še ni Amerika...

Prvi kinemaskop domače proizvodnje

Režiser Zika Mitrović pravkar dokončuje knjigo snemanja za film »Afera miss Ston«. To bo prvi domači kinemaskopski film o dogodku, ki je v začetku tega stoletja polnil prve strani ameriških in evropskih listov. Bila je to vest o izginotju ameriške misijonarke miss Ston v planinah Pirine. Malone ves policijski stroj otomanskega imperija je iskal tiste, ki so »odvedli« miss Ston. Razburjeni zahodni diplomati so protestirali pri Visoki Porti, bralci iz Amerike in Evrope so trepetali v strahu za življenje ameriške misijonarke, medtem ko je ona hkrati s prirodnimi lepotami spoznavala tudi resnico o narodu in odkrila med svojimi »roparji« — med njimi je bil tudi takratni vodja makedonskega gibanja socialistov Jane Sandanski — plemenite borbe za svobodo in — prijatelje. Ko so jo turške oblasti »odkupile«, je po povratku v domovino posvetila vso svojo aktivnost popularizaciji borbe naroda, ki se je v makedonskih gorah boril za svojo svobodo.

Torej film po resničnem in napetem dogodku. Režiser Mitrović je izjavil, da kinemaskopska tehnika ne bo nič težkega, več preglavic bodo povzročale barve in slike, ki zahtevajo ustrezne ustvarjalne koncepcije. Vsekakor pa se bo že v kratkem začel orientacijski izbor terena za ta prvi domači kinemaskopski film. Večino posnetkov bodo naredili v gorskem ambijentu in med zimskimi pejzaži.

Naš film za svetovno razstavo v Bruslju

V zasneženih Prokletijah je končala ekipa »Slavije filma« iz Beograda večmesečno delo pri snemanju dokumentarne trilogije o Kosovom in Metohiji. Po scenariju književnika Dušana Kostića in Esada Mekulija je vse tri filme režiral Slobodan Kosovalić. Kosovalić je hkrati

posnel tudi kratki barvni film o naši srednjeveški umetnosti. Snemanje tega filma, ki ga je proizvajala skupina »Bosna-Morava-Croatia« namenila svetovni razstavi v Bruslju, je prav tako že končano. Film so posneli v najnovejši tehniki.

Dokumentarni film o Moši Pijade

V filmskem mestu Košutnjaku so začeli snemati dokumentarni film o Moši Pijadi. Proizvodnja: »Zastava filma«. Film bo prikazal najpomembnejše trenutke iz življenja in dela velikega revolucionarja. Scenarij za film je napisal Nusret Seferović režira Krsto Skanata, kamera pa je v rokah Vučeta Radojevića. Film bo končan v začetku prihodnjega leta.

Naš film osvaja svet

S predvajanjem domačih filmov na festivalih v Cannesu, Berlinu, Benetkah in Karlovi Varah v komercialne namene je uspelo podjetju za uvoz in izvoz filmov »Jugoslavija-film« prodati naše filme v vrednosti 20 milijonov deviznih dinarjev. Kakor kaže, bo to podjetje prodalo v tujino do konca leta še več domačih filmov za enako vsoto. Uspeh je še v tem, ker bodo sedaj gledali naše filme tudi v Belgiji, Švedski, Norveški, Franciji, Siriji, Libanonu, Iraku, Luksemburgu, Islandu in Danski, kjer doslej niso kupovali naših filmov. V zadnjih dveh letih smo prodali inozemstvu 113 licenc za 34 domačih filmov, ki bodo prikazani v 22 državah. Do začetka letošnjega leta je bilo samo 9 držav, ki so kupovale naše filme.

FILMSKI DROBIŽ

TEDEN KITAJSKEGA FILMA

V Zagrebu so priredili ob koncu minulega meseca teden kitajskega filma. Svečani otvoritveni predstavi je prisostvovala posebna kitajska filmska delegacija. Filmi, ki so si jih ob tej priložnosti lahko ogledali Zagrebčani in drugi, pomenijo vrhunska dela sodobnega kitajskega filma.

NOVI DOMAČI SCENARIJI

Na natečaju za scenarij podjetja za proizvodnjo filmov »UFUS« je do-

De Sica kot soigralec Gine Lollobrigide

bil prvo nagrado filmski režiser Vojislav Nanović za scenarij »Obrat B«. Dalje je »UFUS« nagradil še dva scenarija ter odkupil tri dela in tri ideje za scenarij. Natečaj je zbral nad 250 del.

BESEDA GLEDALCEV

Če nečemo biti preveč zahtevni in kritični, lahko zapišemo, da je naša kinematografija po dolgi letih tavanja in iskanja ustaljene poti naposled le zajadrala v mirnejše in bolj ustaljene vode. Če drugega ne, je le vse manj začetniških poskusov, popolnih neuspehov in neodgovornih posameznikov, ki bi zaman tratili svoj čas, družbena sredstva in živce gledalcev. Zal pa je še zmeraj tako — to nam je pokazal tudi letošnji filmski festival v Pulju, oziroma njegova bilanca — da bi pomnil pojav zares dobrega, zrelega, resničnega umetniškega filma v naših sedanjih razmerah pravo presencije. Puljski festival pa nam je povedal v tolažbo vsaj to, da bomo kmalu lahko našli v domačih filmih tudi svoj obraz. To pomeni na kratko, preusmeritev k sodobnim temam.

Bilo bi zelo nevhvaležno delo, če bi hoteli natanko predvideti, kako dolgo bo naša kinematografija hodila svojo trnovo pot k sferam

resnične filmske umetnosti. Izjeme niso niti sedaj nemogoče. Umetniške sile, s katerimi razpolaga jugoslovanski film, so v vsakem primeru še vedno daleč od tega, da bi lahko bile že sama osnova hitrejši in konkretnije spremembe v našem domačem filmskem delovanju. S tem se moramo sprijazniti, če hočemo ali ne. Vendar imamo danes vsaj že upanje, da vodi tudi iz slepe ulice več poti, ki jih ni treba več posebej iskati.

Kar zadeva prihodnost, smo lahko optimisti. Gotovo je, da imamo v naši sredi mnogo mladih ljudi, ki bi ob solidnejši filmski izobrazbi, nadarjenosti in ljubezni do filmske umetnosti lahko pripomogli, da bi postali dobri filmi — za zdaj izjeme v naši kinematografiji — pravilo, sedanje pravilo pa bi spremenili v nezaželeno izjemo.

Pri nas ni filmskih visokih šol, v katerih bi si taki mladi ljudje pridobili potrebno znanje. Nekaj filmskih odskokov na akademijah za igralstvo umetnost skoraj gotovo nima nobene zveze s potrebnimi filmske proizvodnje. Morda pri nas niti ne bi kazalo ustanavljati takih posebnih filmskih visokih šol, ki bi lahko nudile svojim učencem ustrezno solidno znanje in filmsko kulturo. Naša domača filmska proizvodnja ni tako obsežna, da bi nam bila taka šola sploh potrebna (da ne govorimo o problemu učnih moči na teh šolah). Zadovoljili bi se lahko s tem, da bi pošiljali nadarjene mlade ljudi na šolanje v inozemstvo. Morda bi samo nekateri teh ljudi, ki bi se eventualno šolali v inozemstvu, postali dobri filmski ustvarjalci, ostali pa bi bili več ali manj samo dobri obrtniki. Vsekakor pa je jasno, da je šolanje novega filmskega kadra neobhodno.

Teh in podobnih glasov je vedno več v našem filmskem in ostalem tisku. Da je temu res tako, pa nam lahko potrdijo vsi naši stalni obiskovalci kinematografov, ki si iskreno želijo tudi (včasih celo predvsem) dobrih domačih filmov. Dosedanja pot naše kinematografije, pretežno zasnovane na eksperimentiranju samoukov, od katerih so mnogi tudi uspeli, se je pokazala kot precej draga, negotova in precej počasna. Za to, morda za nekatere smelo trditve, res ni potrebna nobena filmska ali »filmska« predizobrazba, dovolj je, če človek ve, da je za vsak uspeh treba ustvariti potrebne pogoje. Takšnega mnenja so tudi obiskovalci kinematografov v pomurskih krajih.

DESET LET DOMAČEGA POUČNEGA FILMA

Podjetje »Zora-film« iz Zagreba proizvaja že deset let kratometražne poučne kulturne, prosvetne in dokumentarne filme na ozkem traku, ki jih prikazujejo po vsej državi. Danes je v naši državi 1500 projektorjev za ozki filmski trak. Filmov podjetja »Zora-film« ne prikazujejo pred kinematografskim občinstvom, zato pa koristijo ti filmi kmetu, delavcu in mladini. Že pet let je tega, kar proizvaja »Zora-film« tudi diafilme iz vseh panog znanosti, tehnike, umetnosti in kulture za izobraževalno delo po podjetjih itd. Da bi poučilo javnost o svojem delu, je podjetje »Zora-film« priredilo zanimivo razstavo, ki bo odprta do konca leta.

Vittorio De Sica — zaslužni režiser in nepozabni igralec

UMETNIK - DVOŽIVKA

Vittorio De Sica je danes eden izmed velikanov filmskega traku. Vsi tisti, ki spremljajo razvoj filmske umetnosti v svetu, ga poznajo kot režiserja in igralca. Pri nas smo ga spoznali najprej kot režiserja neorealističnih filmov, nato pa se nam je predstavil tudi kot igralec v vrsti komercialnih koprodukcijah in drugih filmov. Glavno je to, da nas ni nikoli razočaral. Vsekakor drži, da je Vittorio De Sica nedvomno osebnost, ki je v filmskem svetu prav tako pomembna kot nekoč Cecil B. De Mille, John Ford, Walt Disney, King Vidor ali katerikoli filmski ustvarjalec to ali onstran velike luže.

Marsikdo zameri Vittorio De Sici njegove kompromise s komercialno. Toda dela mu krivico. Njegov umetniški kompromis, ki smo ga gledali tudi že pri nas — »Postaja Termin« — ga je težko prizadel. Slišali smo glasove, da za celih sto milijonov lir. Sicer pa De Sica sam pravi: »Igram, da plačam dolgeve!«. Kakor za vse velike umetnike, je tudi zanj značilno, da ga udarci nikoli ne ugonobijo.

Pokukajmo nekoliko v njegov dnevnik! Kaj kmalu zvemo, da se je po snemanju »Postaje Termin« povzpela vsota njegovih dolgov na 140 milijonov lir. Tako se je moral odločiti in zopet postati iz režiserja igralca, da bi lahko plačal svoje dolgeve. Minilo je leto negotovega čakanja. Kako mu je potekal čas, naj nam pove De Sica sam:

»Morda je težko verjeti, toda moje ime pred štirimi leti še ni mnogo pomenilo — vse dokler nisem igral neapeljskega odvetnika za Blasettija (znani it. filmski režiser, op. ur.). Morda celo ni pomenilo prav ničesar. Morda so mislili, da sem preživel, morda je vplival tudi moj sloves kot neorealistični režiser na moj glas kot igralec. Zato me v moji igralški karieri posebno preseneča, da sem preživel že štiri smrti in štiri vstajenja. Tudi nisem bil zaradi tega preveč začuden. Kajti mnogo raje kot igram, režiram svoje lastne filme. Na nesrečo pa gresta ti dve reči navadno narazen. Srce se mi trga, ko vidim, kako so vrednote obrnjene na glavo in da sem komercialno več vreden kot igralec, kot režiser.

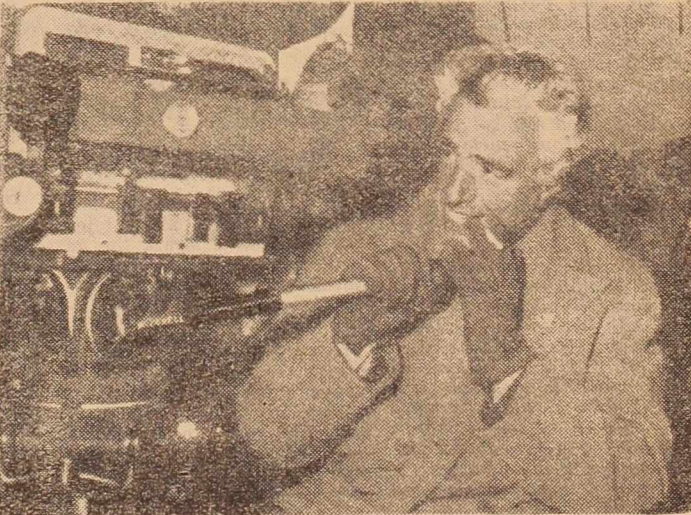
Naposled sem začel delati na scenariju za »Neapeljsko zlato«, še prej pa nastopil z Gino Lollobrigido v Blasettijevem filmu »Časi odhajajo«. Priznati moram, da sem bil redko kdaj v svojem življenju tako srečen kot tiste dni, ko smo pripravljali v Neaplju ta film. Vnema in lahkota, s katero smo se spravili na to delo, naše medsebojno izmenjavanje idej — vse to je bilo zame izredno lepo. ...Ko je bilo »Neapeljsko zlato« gotovo in so ga začeli vrteti po festivalih in kinematografih, sem se jaz zopet vrnil k svojemu igralškemu poklicu. Nisem imel druge izbire, kajti moral sem misliti na svoje dolgeve. Kljub temu sem že začel pripravljati nov film...«

Film, ki ga misli De Sica, je »Streha«. Kmalu ga bomo videli tudi v naših kinematografih. Po njegovi lastni izjavi je film »Streha« zgodba o ljubezni, pravzaprav o poeziji ljubezni. S »Streho« hoče De Sica predvsem povedati, da ima vsakdo potrebo in človeško pravico, živeti s svojo družino, v svojem intimno človeškem krogu — sam. S »Streho« skuša dalje dopovedati, zakaj si ljudje želijo biti s svojimi najbližjimi sami, v svojem stanovanju... Zgodba filma »Streha« pripoveduje o mladih italijanskih zakoncih, ki si zaman prizadevata najti streho nad glavo. In se odločita ter si s pomočjo prijateljev zgradita kočjo na tujem zemljišču. Nihče ju ne more pregnati, ker v Italiji velja zakon, po katerem ne smejo nikogar izgnati iz zgrajenega stanovanja.

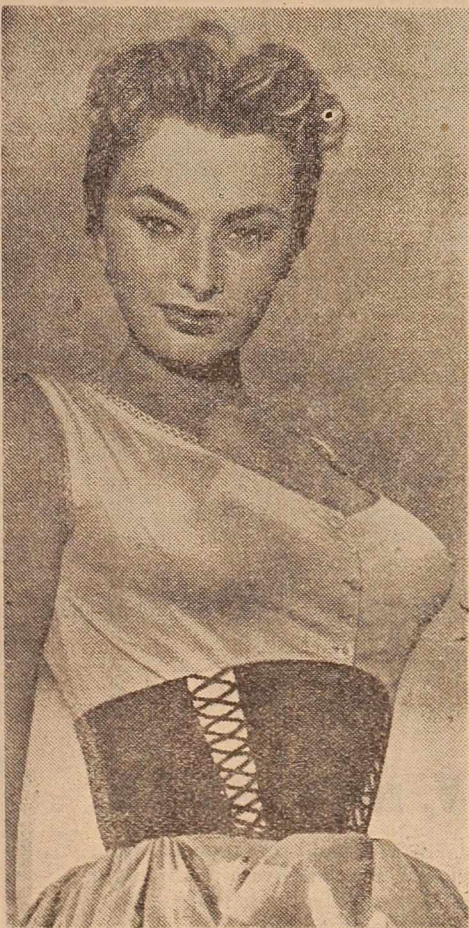
S filmom »Streha« se je Sica zopet proslavil kot pripovedova-

lec o ljudeh v resničnem, neponarejenem okolju, ki jih proučuje v njihovi nepopačeni miselni resničnosti in čustveni pristnosti. Razumljivo je, da je snemal Sica film brez kulise in olepšanega okolja, brez nedosežnih junakov in fantastičnih dogodivščin. De Sica je posnel film o preprostih ljudeh med preprostimi ljudmi: na cesti, na blatnih poljih, v razdrapanih barakah, v dežju in soncu, film o ljudeh, ki doživljajo sredi neizmernih tegob svoje žalosti in svoje veselje. Na kratko: filmi, kakršne nam ustvarja De Sica, nam kažejo življenje v tako prepričljivi in pogosto tudi poetični resničnosti kakor nobene odrske deske. In zato imajo prav tisti, ki trdijo, da odrska umetnost ni več tako neomajana na svojem prestolu kot ne-

koč. Tako je, če se nam De Sica predstavi v svoji pravi izdaji: kot režiser neorealističnih filmov. Tudi kadar stopi v ozadje De Sica-režiser in se pojavi na platnu De Sica igralec (»Kruh, ljubezen, itd.«, »Štirje brez postelje«, »Sto let ljubezni«, »Madam De...«, itd.) so ga gledalci iz leta v leto bolj veseli. O neorealizmu pa pravi De Sica: »Naj govorijo ljudje kar hočejo, neorealizem je poezija, poezija pravega življenja. Zato neorealizem ni mrtev in ne bo nikoli umrl. In čemu naj bi opustili mi Italijani neorealizem, če smo ga prav mi poslali v svet — posebno sedaj, ko prihaja toliko dobrih filmov od vseh strani, ki so jasno našli navdihnjenje v tem, kar smo dali mi!«

De Sica pravi: »Naj govorijo ljudje kar hočejo, neorealizem je poezija, poezija pravega življenja. Zato neorealizem ni mrtev in ne bo nikoli umrl.«

Tudi Sophia Loren rada nastopa ob njegovi strani

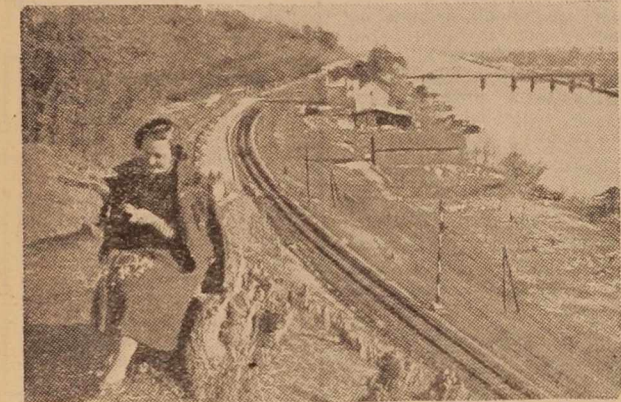
Čedalje manj gordijskih vozlov

Pred volitvami je imela ormoška občina 37 krajevnih odborov. Danes jih je le 21. Ko je bila ustanovljena v sedanjem obsegu, je ObLO precej delal s posameznimi krajevnimi odbori, pozneje pa je bilo zaradi obilice dela tega sodelovanja vedno manj. To se je zlasti odrazilo v tem, da dela s pomočjo samoprispevka niso prišla iz slepe ulice. Pokazalo se je tudi, da so s sredstvi, ki so jih dobili prejšnji krajevni odbori, nesmotno gospodarili. Pri uporabi razpoložljivih sredstev bi morali upoštevati širše koristi, ne pa samo koristi posameznih vasi. V prihodnosti nameravamo posamezne konkretne probleme reševati na ta način, da bodo vodilni ljudje s sedeža občine prihajali na seje posameznih krajevnih odborov, po drugi strani pa bodo vabili predsednike krajevnih odborov k skupnemu posvetovanju in sklepanju. Tudi vloga zborov volivcev se ne bo prav nič zmanjšala.

Vsekakor bo novoizvoljeni občinski ljudski odbor Ormož z novim predsednikom storil vse, da se ne bodo ponovile napake iz prvih dveh let delovanja združene in povečane občine. Tako se ne bo več zgodilo, da bi ostale mnoge občinske ceste nepopravljive. Doselej so se v mnogih primerih krajevni odbori otrešali posameznih del in jih nalagali drugim, naposled pa jih ni opravił nihče. Res pa je, da je okoliš, ki ga zajema ormoška občina, takšen, da območij posameznih krajevnih odborov ni moči še bolj strniti. Zato upajo, da bo število 21 krajevnih odborov ustrezalo v vsakem pogledu.

Ceste - problem št. 1

Prav nič ne pretiravamo, če imenujemo ormoško občino — občino klancev. Povsod je mnogo cest in klancev iz ilovnate zemlje, do gramoza pa je daleč, čeprav ga je v Dravi dovolj. Glavna težava je tu prevoz, ki je precej drag. Ilovnata zemlja zahteva tlakovanje s kamnom in temu primerno jih bo treba urediti. Velika večina vinogra-

Pogled na ormoško železniško postajo, ki bi z novo tovarno sladkorja zelo oživela

dov v ormoški občini je v lasti socialističnega sektorja, ki je danes že dokaj mehaniziran. Tu velja omeniti predvsem traktorje, ki povzročajo v vlažni ilovnati zemlji struge blata. Ureditev teh cest ovira najbolj pomanjkanje sredstev. Občine, ki imajo trdne ceste in blizu gramoz, so seveda mnogo na boljšem. Vrh vsega pa ima ormoška občina še zelo skromen cestni sklad.

Vprašanja cest torej novi občinski ljudski odbor Ormož nikakor ne bo zanemaril. Postopoma bodo leto za leto uredili oziroma popravili najprej glavne občinske ceste. Že letos so začeli z deli na cesti Pršetinci—Lahonci, a tudi na cesti Vičanci—Ključarovi so že precej naredili. Kakor kaže, bo zahtevala ureditev občinskega cestnega omrežja dokaj sredstev. Vprašanje bi ne bilo tako pereče, če bi ne bilo v občini toliko mehanizacije. Da pa mehanizacija brez ustreznih cest ne more priti do svoje celjave, je kajpak razumljiva stvar.

Milijarde za boljšo prihodnost

Sedaj pa vprašanje, ki ni samo ormoško ali vprašanje ormoške občine. Letos, ko je pridelek krompirja kar preobilan, je to vprašanje zopet v ospredju. Kolikor nam je znano, ga tudi v Pomurju prav nič ne zastavljajo. Znano je, da se v naši državi iz leta v leto večata pridelek in donos sladkorne pese, kakor tudi proizvodnja in potrošnja sladkorja. Zato je po-

Pred novim občinskim ljudskim odborom vrsta nalog, ki niso samo naloge ormoške občine

buda o gradnji tovarne sladkorja v Ormožu tudi s te strani upravičena in utemeljena. Načrti za novo tovarno so že potrjeni od merodajne revizijske komisije in tudi lokacija je že določena, na mestu, kjer zavije ljubotemska proga proti Pušencem in med grajskim hri-

Ormož — v sredi poslopje ObLO, v ozadju graščina

bom ter avtomobilsko cesto Maribor—Čakovec. Kakor vse kaže bo investitor republiška poslovna zveza, ki bo ustanovila tovarno v gradnji. Danes še ne moremo trditi, ali bodo zgradili tovarno, ki bo proizvajala polizdelek (melaso) ali takšno, ki bo izdelovala sladkor. Gotovo pa je, da bo obveljala vsaj ena od obeh inačic. Predračunska vsota za prvo znaša 1 800 000 000 dinarjev, za drugo pa še več: 4 in pol milijarde dinarjev. Vsekakor bodo te milijarde dobra naložba za prihodnost.

Gotovo imajo prav tisti, ki trdijo, da je predvidena gradnja jugoslovanskega pomena. Že lokacija govori v prid tega, da bi tovarno zgradili v Ormožu. Kraj je stikališče Pomurja in Podravja vse do Maribora. Komunikacije so urejene, a tudi vode ne manjka. Da bosta morala poskrbeti za sladkorno peso predvsem pomurski in po-

sladkorno peso, vendar pa so mnogi po letošnji »krompirjevi krizi« svoje stališče spremenili. Začetek proizvodnje nove tovarne bo za kmetijstvo ogromnega pomena, saj bodo dobili pridelovalci pese tudi rezance, kar bo povečalo donos na kislih zemljiščih (koliko je kislih zem-

ljišč v Pomurju, vedo najbolje pomurski kmetje), zboljšalo živinorejo in povečalo molznost krav. Gospodarski račun bo našim kmetovalcem najbolj nazorno pokazal, kaj je donosnejše: sajenje krompirja ali setev sladkorne pese.

Spodbudne izkušnje

Vsi vplivni činitelji se bodo morali čimprej zavzeti za ureditve te koristne zamisli. Že pred leti so na tem območju posejali nad 600 ha s sladkorno peso, žal pa je pozneje vse zamrlo. Izkušnje pa nas učijo, da bo treba le pravilno usmerjati kulture. Od sladkorne pese bodo dobili kmetje vrh vsega še zeleno krmo, da ne omenimo posebej še semena, ki je cenejša od drugih. Če bo s peso več dela, bo zato tudi splošna in pridelovalčeva korist večja. Dosedanji poskusi so pokazali, da je moči v Podravju in Pomurju dosežji z ustreznimi agrotehničnimi ukrepi in hektar štiri vagone sladkorne pese. Zvedeli smo tudi, da bo republiška poslovna zveza, kot vse kaže, pripevala za gradnjo sladkorne tovarne v Ormožu 400—500 milijonov dinarjev svojih sredstev, medtem ko bo ostalo moči dobiti na ustreznem natečaju.

Stvarni pogledi in obeti

Na občinskem ljudskem odboru v Ormožu so se odločili, da bodo dosedanja svet za gospodarstvo razširili in tako bodo imeli v prihodnosti posebej svet za kmetijstvo in gozdarstvo ter svet za industrijo, obrt itd. Upajo, da se bodo na ta način lahko bolj smotno posvetili reševanju perečih problemov v kmetijstvu, ki je osnovna gospodarska panoga ormoške občine. To bo tudi glavna naloga novoizvoljenega zbora proizvajalcev.

Ormoška občina se ne more ponašati z industrijo in industrijskimi problemi, zato pa si tembolj belijo glave z nadalj-

njim razvojem obrti. Uslužnostna obrt je malone izumrla. Kot izhod v silo so ustanovili ustrezno podjetje in v njem zaposlili tiste, ki so opravljali obrt na svojih domovih brez predpisane dovoljenja. Na ta način, upajo, bo v prihodnosti malo bolje. Zlasti kovaška, kolarska in sodarska obrt so brez strokovnega naraščaja. Nekateri obrtniki, ki so opustili obrt, se izgovarjajo na davek, drugi zlasti mlajši, so se zaposlili v tovarnah itd. V industrijsko proizvodnjo jih je primamilo socialno zavarovanje, otroški dodatki, pravica do pokojnine, torej vse to, kar v obrtništvu še ni rešeno. Za zdaj bodo skušali v ormoški občini razvozlati ta gordijski vozlož s tem, da bodo ustanovili več socialističnih obrtnih podjetij. Morda bodo našli izhod v obstoječem podjetju »Remont«, ki že ima mizarske delavnice in je izkoristilo v ta namen gospodarska poslopja graščine. Kot vse kaže, bo to podjetje še bolj uspevalo, če bo imelo v svojem okviru tudi kovaško, kolarsko delavnico itd.

Boljši časi za zdravstveno službo

Zdravstvena služba v ormoški občini je zdaj že mnogo bolje urejena kot pred leti. Izven bolnišnice imajo štiri zdravniške prakse, od tega tri v Ormožu in enega v Ivanjkovcih. Ambulantna služba je urejena tudi pri Tomažu in Miklavžu. Ta čas urejujejo ambulantno na Kogu, ki bo najbrž že v kratkem dobil avtobusno zvezo z Mariborom — skozi Ormož in še nekatere kraje občine. Zdravnika bi kazalo namestiti tudi pri Tomažu, ni pa zanj ustreznega stanovanja. Več težav je v zobozdravstveni službi. Ne morejo namreč dobiti tehnične — zopet zaradi pomanjkanja stanovanja. Upajo, da bo novi stanovanjski blok v Ormožu, ki je že pod streho, pripomogel k rešitvi kadrovskega vprašanja v Ormožu sploh — ne samo v zobozdravstvu. Sedaj opravlja vse delo dentist sam, nekateri občani pa hodijo k zobozdravniku v Ptui ali v Ljutomer. S pristojnimi ljudmi ljubotemske občine so se že razgovarjali o tem, da bi tamkajšnji zobozdravnik hodil še k Miklavžu. Vendar kaže, da hočejo v Ljutomeru tudi ostalo ambulantno službo — največ zaradi skupnega in cenejšega prevoza.

Kakor kaže, bo začelo z novim letom poslovanje v Ormožu zopet okrajno sodišče, in sicer v bivšem hotelu. Navzlic temu, da jim primanjkuje sredstev, pravijo na ObLO v Ormožu, da bodo izpolnili obljubo, dano občanom. Doselej so imeli občani dovolj pregledavice s stvarmi, ki jih je treba in moči urediti le na sodišču. Tako so morali ljudje iz krajev bivšega ljubotemskega okraja na katastrofo v Ljutomer, na sodišče v Ptui, na občino pa v Ormož. Oddaljeni kraji so bili zaradi tega precej prizadeti.

Torej: sedanji ObLO v Ormožu stvarno ocenjuje položaj v občini in se zaveda, da bo kos vsem nalogam, ki jih ni malo (vseh nismo mogli tokrat zajeti), le s pomočjo skupnega sodelovanja z volivci.

—šn—

PREPOZNO

Mojster Miroslav Pergar je našil ušesa. Zdelo se mu je, da je pred vrati zaslišal polglasno prerekanje. Nabral je čelo v gube in preudarno potrkal s svinčnikom po pisalniku. Tedaj je potrkalo na vrata.

»Naprej!« je dejal mojster Miroslav Pergar.

Vrata so se široko odprla, vstopili so trije možje v gosjem redu in se približali pisalniku mojstra Miroslava Pergarja. Spogledali so se, kot da bi se rotili, naj nekdo začne prvi. Noben izmed njih ni maral spregovoriti.

»Sedite, tovariši predsedniki.« je vstal mojster Miroslav Pergar in jim pokazal na udobne stole ob nizki mizi za goste v kotu. Može so sedli in se drezali, Mojster Miroslav Pergar jim je obrnil hrbet, ko je stopil k omari, od koder je vzel steklenico likerja s kozarčki. Potem je sam prisedel in natakal. Vmes pa je govoril.

»Tovariši predsedniki, vesele novice imam za vas. Napredujemo in če bo sreča, bomo kmalu gradili poslopje za podjetje, ki bo industrija konfekcije in ne uboga krojaška delavnica »Šivanka«.

»Da, tovariš šef,« se je oglasil predsednik upravnega odbora.

Mojster Miroslav Pergar je pogledal drobnega, naježenega možica in se prizanesljivo nasmihal.

»Konkurenčni smo celo renomiranim tovarnam. In če ne bi imel tiste ideje z blagom z napakami...«

»Saj to je tisto,« je vzdihnil okoren možakar črnega pogleda.

Mojster Miroslav Pergar je neveselno trzil. V pogledu se mu je užgal strog utrinek, ki pa je hitro ugasnil. Gostom je ponudil liker. Srkali so in se opazovali.

»Mi mar hočeš očitati?« se je z očetoško dobrohotnostjo obrnil naravnost proti obličju črnookega.

»No,« je zamencal vprašani.

»Nikar prosim, tovariš predsednik delavskega sveta, nikar. To je trgovina in v poslih ni sentimentalnosti.«

»Pa vendar!« je ugovarjal tretji mož energičnega lica.

»Vem, tovariš predsednik sindikalne podružnice. Vi ste funkcionar sindikata in ste bolj socialno usmerjeni, toda zavedajte se tega vendar, človek, da podjetje ni socialna ustanova. Moramo biti konkurenčni in to možnost nam daje samo blago z napakami.«

Mojster Miroslav Pergar je znova natočil kozarčke in znova so srkali. Može so s priznanjem ugotavljali, da je ta reprezentančni liker izredne kakovosti, da kar udarja v glavo in dela človeka optimističnega. Tudi to je v zvezi s poslovnostjo, natančneje: podjetnostjo poslovnega človeka.

»Mi smo prišli,« se je opogumil predsednik upravnega odbora.

»Da bi razčistili nekatere pojave,« ga je prehitel predsednik delavskega sveta.

»Blaga z napakami, ki ga prodajamo,« je odsekal predsednik sindikalne podružnice.

»Trdite torej, da prodajamo slabe obleke?«

Vsi trije so složno, in od tretjega kozarčka likerja opogumljeni, pokimali.

»Bojite se za dobro ime in bodočnost podjetja? Nesmisel.«

Vsi trije so zamencali, predsednik sindikalne podružnice pa je le vprašal, kar je vsem trem ležalo na srcih in na jeziku.

»Kaj je tukaj nesmisel?«

»Vaš strah, tovariši predsedniki,« je prepričano poudaril mojster Miroslav Pergar. »Vi se ne zavedate, da ima trgovina v naši domovini posebne okolnosti.«

»Oprostite, prosim, ne razumem,« je izjavil predsednik upravnega odbora. »Za kakšne posebne okolnosti gre?«

»Saj je jasno, da se sramotimo,« je zagodrnjal predsednik sindikalne podružnice in opozoval kristalno tekočino v čašici, ki jo je držal v roki. »Najbolj ugledne odjemalce bomo izgubili. In sami smo krivi.«

»Mene je že kar sram,« se je izjasnil predsednik delavskega sveta. »Vsem, ki jih srečam na ulici, berem posmehe v očeh.«

»Ali ste sentimentalni! Zakaj le?« je vprašal mojster Miroslav Pergar. »Ali se vam ne zdi, da naš ugled, nasprotno, raste?«

»S tistimi poslančevimi hlačami, ki smo jim eno hlačnico zašili krajšo od druge?« je vpadel predsednik sind. podružnice.

»Saj smo jih potem popravili, mu tudi popravilo zaračunali in mož je plačal. Tako smo imeli celo dvojno delo in za delo je treba skrbeti!« je ovrgel očitke mojster Miroslav Pergar in pri tem pridno natakal kozarčke.

In tudi predsedniku okrajnega ljudskega odbora smo zašili obleko tako, da se mu je v živih parala,« je povedal predsednik delavskega sveta in znova srknil.

»No ja,« je zamahnil mojster Miroslav Pergar. »Pa saj nam ni zameril, ker ve, da smo mlado in edino socialistično obrtno podjetje v mestu, edino! Se tega zavedate?! To je že samo na sebi kapital.«

In samo funkcionarjem pošiljamo tako pokvarjeno blago,« je očital predsednik sindikalne podružnice. »Samo ljudem, ki so naši najboljši odjemalci in jim šivamo obleke iz najboljšega blaga.«

»Da, točno,« je mirno potrdil Miroslav Pergar. »Točno!«

In vi, šef, se tako mirno smejete,« je vzrojl predsednik sindikalne podružnice. »Celo političnim funkcionarjem delamo tako. To je sramota! Pokvarjeno blago jim prodajamo za najboljše in še dražje kot drugod. V tovarnah pa kupujemo blago po znižanih cenah.«

Tovariš predsednik sindikalne podružnice, nikar se ne razburjajte!« je dejal mojster Miroslav Pergar. »Vašim socialnim nagibom je zadoščeno s tem, da množične proizvode prodajamo ceneje kot konfekcijske tovarne, ki sicer res ne šivajo oblek tudi iz blaga z napakami, vendar...«

»Toda naš ugled, ugled!« je zviševal glas predsednik sindikalne podružnice, predsednik upravnega odbora pa je urneje zamežikal in srknil še en kozarček.

Mojster Miroslav Pergar je samozavestno vstal in s svečanim poudarkom rekel: »Ugled?! Prosim tovariši predsedniki, bodimo razsodni. Ali bi me izvolili za predsednika sveta pri ljudskem odboru, če ne bi imeli ugleda?«

Mojster Miroslav Pergar je bil zadovoljen z učinkom presenečenja, ki se je zrcalilo na obličjih treh predsednikov.

»Rekel sem vam, da smo edino socialistično obrtno podjetje v mestu, česar pa se vi menda ne zavedate. Jadikujete nad blagom, ki ga prodajamo z napakami in se bojite za dobre odjemalce. Toda pri tem, kot sem poudarjal, pozabljate na posebne okolnosti, ki danes veljajo za trgovanje. Pozabljate namreč na zavest, socialistično zavest naših odjemalcev. Mar mislite, da bodo šli naši funkcionarji k zasebnikom naročat obleke, ko je tukaj socialistično podjetje? Ne bodite vendar otročiji! Računajte z rezultatom zavesti!«

Haaaaahhaahhaa... se je zakrohotal predsednik sindikalne podružnice, zdaj vem, kako to, da naš šef tako mirno poslušal levite razburjenih odjemalcev! Zdaj vem...«

Haaahhhhaa... sta se zakrohotala ostala dva predsednika. »Rezultat socialistične zavesti: plačevanje blaga z napakami, kot da bi bilo brez napak!«

Prvi se je zresnil predsednik sindikalne podružnice in pripomnil: »Kaj pa če nam jo zagodejo in ustanovijo konkurenčno podjetje naše stroke.«

»Je že prepozno,« se je nasmehnil mojster Miroslav Pergar. »Ja, ja, prepozno smo začeli misliti,« je skozi smeh povedal predsednik sindikalne podružnice.

Lahko ste zadovoljni, da misli za vas direktor,« je dejal mojster Miroslav Pergar pokroviteljsko.

Trem prizadevnim predsednikom je smeh oledenel na obličjih. Nemirno so se presedali, potem pa vsi hkrati vstali in se poslovili od nedosegljivega mojstra Miroslava Pergarja.

Soboški gostinci so zborovali

Vzgoja in boljše upravljanje

»Delavsko upravljanje se je uveljavilo tudi v gostinstvu in doseglo dobre rezultate, vendar ne povsod enako; ta trditve velja zlasti za večje kolektive, medtem ko se v manjših počasneje razvija, predvsem zaradi bolj družinskih razmer v teh kolektivih — je na letnem občnem zboru dejal med drugim predsednik sind. podružnice soboških gostincev Karč Cernjavič, potem pa naglasil, da je treba vzrok za tako stanje iskati predvsem v nezanimanju posameznih članov kolektiva, pa tudi v dolžnih uslužbenec. Organi delavskega upravljanja se tudi premalo povezujejo s svojimi kolektivi in jim neredno poročajo o svojem delovanju.

Sedanji plačni sistem v gostinstvu je zastarel, njegova osnovna pomanjkljivost pa je v tem, da ne dela razlike med slabim in prizadevnim gostinskim delavcem. Zato pričakujejo od novega plačnega sistema, ki bo bolj gibčen in ga že pripravlja, mnoga izboljšanja, zlasti v tem smislu, da bo bolj spodbujal gostinske delavce k povečanju pro-

meta, kulturnejši in solidnejši postrežbi, varčevanju itd.

Sindikalna podružnica si je tudi prizadevala, da bi soboške gostilne dobile sodobnejši izgled, hladilnike in drugo mehanizirano opremo, toda bistvenejšji izboljšav še ni bilo zaradi pomanjkanja denarnih sredstev. Obnavljanja in preurejevanja so sedaj v glavnem možna samo s krediti, zato se zavzemajo za dolgoročne kredite, ki pozneje ne bi povzročali večjih težav pri odplačevanju anuitet. Nekatera večja gostinska podjetja se bodo, kot kaže, kmalu lotila renovacijskih del, tako da bomo v doglednem času dobili v Soboti vsaj en sodobno urejen gostinski lokal.

V poročilu, zlasti pa še v razpravi, je bilo mnogo govora tudi o odnosu gostinskih delavcev do gostov in obratno, o pijančevanju posameznih natakarnjev itd., skratka o vprašanjih, ki so živo povezana z ugledom gostinstva kot celote. Do teh pojavov so na zboru zavzeli dokaj odločno stališče in izrazili pripravljenost za njihovo odstranitev. V zvezi s to nalogo je tudi vzgoja mladega gostin-

skega naraščaja. V nekaterih gostilnah šepa avtoriteta vodilnih ljudi, zato bodo morali gostinski delavci v mnogih primerih spremeniti svoj odnos do poslovdij. Sindikalna podružnica naj bi podprla to prizadevanje. Večjo pozornost bodo morali posvetiti tudi ideološki vzgoji gostinskega kadra, sindikalni odbor pa bo v prihodnosti obravnaval problematiko posameznih gostin skupno s poslovdij in predsedniki upravnih odborov.

Dosedanje delovanje sindikalne podružnice je bilo še kar uspešno. Letos so imeli šest predavanj za člane. Srkbeli so tudi za strokovno izpopolnjevanje gostinskih delavcev in v ta namen prirejali tečaje in strokovna predavanja. Zavzemali so se za pomlajevanje gostinskega kadra in zabeležili določene napredek, saj se uči sedaj v soboških gostilnah šest vajencev. Tudi družabnega življenja niso zapostavljali, čeprav si v prihodnosti obetajo še več: z vključevanjem članov v društvo prijateljev prirode in ustanovitvijo blagajne vzajemne pomoči.

—sk—

Več strojev - večja izguba?

Kmetijska zadruga Veržej je ena izmed zadrug, ki skrbijo predvsem za izboljšanje živinoreje in prav tako tudi za izboljšanje ostalih kmetijskih strokov na svojem območju.

Strojev ima Kmetijska zadruga Veržej vsako leto več, saj se je povečala vrednost osnovnih sredstev letos od 3 milijonov 220 tisoč na 4 milijone 817 tisoč din. Med drugim so kupili tudi novo mlatnico, ki so jo prej močno pogrešali.

Toda nekaj ugotavljajo pri KZ Veržej, namreč to, da povzroča vedno večji strojni park tudi vedno večjo izgubo strojnega odseka. Tako morajo na primer za novi traktor znamke »Ferguson« odvajati amortizacijo, anuitete, ki so precejšnje, pa plačevati z drugimi sredstvi. To je sicer splošna praksa, vendar izhajajo iz tega zaključki, kakor trdijo v Veržej, čimveč ima kmetijska zadruga strojev, tem slabši je njen finančni uspeh.

Tišinski pionirji radi delajo

Pionirski odred »Ludvik Rogan« je začel spet delovati z novim šolskim letom. V začetku oktobra so imeli pionirji občni zbor, izvolili so svoje razredne načelnike in načelnika odreda. Pionirji imajo tudi starešinski svet, v katerem so predvsem starši in zastopniki učiteljskega zbora. Delujejo pa predvsem v raznih krožkih: recitacijsko-dramskem, lutkovnem, krožku za ročno

delo in krožku za telesno vzgojo. V teh krožkih je precej pionirjev, zlasti še starejših. Delo v krožkih je dokaj uspešno. Nekaj članov telesno-vzgojnega krožka je na sektor-skem atletskem tekmovanju osvojilo nekatera prva mesta: Karel Ratnik v skoku v daljino, Marija Serdt v teku na 60 m, Kristina Gabor in Kristina Stevanec pa v skoku v višino.

Sedaj so pionirji napovedali tekmovanje v odbojki svojim vaščanom. Tekmovanje bo v kratkem. Imajo tudi svoj pevski zbor, ki deluje uspešno. V lanskem šolskem letu je dobil priznanje Zveznega odbora DPM v Ljubljani. Zbor sodeluje pri vseh proslavah. Lutkovni krožek pa pripravlja igrice za novoletno jelko. Tišinski pionirji pa so posvetili posebno skrb proslavljanju 29. novembra in 15. obletnice pionirske organizacije. Pod vodstvom učiteljev so pripravili pester program. Recitacijsko-dramski krožek enodejank »Mi smo slovenski pionirji«, zbornice recitacije in recitacije posameznikov. Pevski zbor je nastopal v vmesnih točkah. Za pionirje je bila proslava 28. novembra, za odrasle pa naslednji dan, ko so pionirji sprejeli v svojo organizacijo tudi male cicibane. Njim je poveljal nekaj prisrčnih besed načelnik odreda. Bilo je zelo slavnostno. Po sprejemu pa so oboji šli v razred, kjer so jih pogostili starejši pionirji. Mali pionirji so bili zelo ganjeni in so z nasmehom na obrazu odhajali domov s svojimi mamicami. Vemo, da jim bo ta dan še dolgo ostal v spominu.

Huda prometna nesreča

Setstletno Bojano Torbica je v minulem tednu njena mamica peljala na mopedu v soboški otroški vrt. V bližini gimnazije jo je odložila, na kar je Bojana prečkala cesto. Tedaj je v smeri proti M. Soboti privozil težak tovorni avto. Ko je šofer opazil, da mala Bojana nekaj okleva s prehodom, je naglo zavrl, a je z desnim delom tovornjaka le zadel v deklico in jo zagnal po cesti.

Bojana je obležala v nezvesti s težko poškodbo na glavi. Zdravi se v soboški bolnišnici.

V ZNAMENJU ALKOHOLA

V Salovcih je v minulem tednu v vaški gostilni nekaj gostov popivalo čez mero. Ko je alkohol nekaterim glavam že močno razgrel, je prišlo do prerekanja. Končno se je v rokah G. S. zablisnil nož, čigar žrtev je bil 48-letni Koloman Barbarič, ki je dobil težko rano na hrbtu. Zaključno besedo pa bo imelo sodišče.

Letos so kupili tudi novo traktorsko kosilnico in zamenjali vprežno prikolico za traktorsko.

Kakor je že sedaj mogoče ugotoviti, bo imel živinorejski odsek pri zadrugi letos izgubo. To pa zaradi plemenskih bikov. Imeli so namreč dva plemenjaka, ki sta bila okužena. Zadruga je zato morala plačati določeno vsoto »Vetserumu« za umetno osemenjevanje, prav tako pa povrniti stroške za rejnino bikov, ki so jih morali prodati za zakol, seveda znatno ceneje. Zaradi nekaterih nabav so morali opustiti v veržejski zadrugi tudi misel na inkubator.

Zadruga v Veržej ima tudi hranilno-kreditni odsek. Ta je imel letos okrog 9 milijonov dinarjev prometa. Zadruga je svojim članom dajala tudi kredite, predvsem za nakup umetnih gnojil.

Za letošnjo zimo predvidevajo v Veržej nekaj strokovnih in ostalih predavanj za združnike. Predavanja pripravljata KZ in vaški odbor SZDL. Tudi lani je bilo več predavanj, vendar je bil obisk na predavanjih zelo skromen. Lani je organiziral eno predavanje DOZ, in to o kužnih boleznih, metiljavosti, o prvi pomoči pri živini itd. Predavanje je bilo izpopolnjeno s filmom. Za leto 1957/58 so zavarovali združniki vso govejo živino.

Na splošno se v veržejski zadrugi trudijo, da bi nudili svojim združnikom čim več. To vedno bolj čutijo združniki sami, saj se kaj radi poslužujejo uslug svoje zadruge.

Smrt pod traktorsko prikolico

V ponedeljek, 9. t. m. po osmi uri zjutraj je vozil traktor last Kmetijskega gospodarstva v M. Soboti na prikolici opeko proti M. Soboti. V Crnelavcih je prehitel dve kolesarki. V tem hipu je hotel traktor in obe kolesarki prebiti s kolesom 12-letni Viktor Majcen iz Rankovec ali pa, kar je še bolj verjetno, se je že poprej prijel na desni strani prikolice, ki ga je vlekla. Pri prehitovanju kolesark je s komolcem zadel ob eno kolesarko, izgubil ravnotežje in padel pod zadnje traktorsko kolo, ki mu je zdrobilo glavo, tako da so izstopili možgani. Bil je na mestu mrtev. Traktorista ne zadene nobena krivda, saj ni niti vedel, kaj se dogaja pri prikolici.

Vedno pogostejši so primeri težkih prometnih nesreč. Res je, da je delno kriv tem nesrečam naraščajoči promet z motornimi vozili, ki mu drugi ko-

ristniki cest niso navajeni in so na cestah vse premalo previdni. Treba pa je povdariti, da se večina naših kolesarjev ima za absolutne gospodarje na cesti; njim bi se moralo vse izogibati. Takšna anarhija vlada še prav posebno na soboških cestah in ulicah, kjer dirka poleg domačih kolesarjev še ne-

ristniki cest niso navajeni in so na cestah vse premalo previdni. Treba pa je povdariti, da se večina naših kolesarjev ima za absolutne gospodarje na cesti; njim bi se moralo vse izogibati. Takšna anarhija vlada še prav posebno na soboških cestah in ulicah, kjer dirka poleg domačih kolesarjev še ne-

Povsod v Radgoni zatrujejo, da se je lanski način obdaritve

Letos bo minilo deset let, odkar je službena pot zanesla v Lendavo živinozdravnika Karla Sekolca.

Od prvega dne po njegovem prihodu pa do danes ga srečamo ob vsakem času pripravljenega, da pomaga, če je potrebno. Ob tej obletnici se torej želimo spomniti vestnega in požrtvovalnega delavca na področju veterinarstva.

Ce pogledamo nekaj let nazaj, lahko ugotovimo, da je tov. Sekolec opravil veliko in naporno delo, ko je svinjska rdečica kosila po naših svinjarih. Mnogo je prispeval tudi pri zatiranju kuge in ohromelosti, da ne omenim koristi pri kokošjereji, saj so poprej cele vasi v okoliših ostale brez kokoši zaradi kuge.

S svojimi nasveti je mnogo pomagal pri urejevanju mestne klavnice v Lendavi, ki je bila dokaj zanemarjena. Nedvomno je njegova največja zasluga tudi ustanovitev lendavske osemenjevalne postaje, katere upravitelj je še sedaj kljub prezaposlenosti. Tov. Sekolec vedno srečujemo kot brezkompromisnega strokovnjaka, organizatorja, svetovalca in predavatelja v borbi za napredek kmetijstva in zadrugišstva.

Ne smemo pa pozabiti niti njegovih zaslug pri zatiranju zakotnih bikov, merjascev in žrebecev.

Dela se namreč nikoli ne brani — niti ob praznikih in ne ob delavnikih; veder in nasmejan je na svojem mopedu ob vsakem vremenu v gibanju.

Za vse to smo mu hvaležni prebivalci njegovega veterinarskega okoliša in mu želimo še dosti takih desetletk.

F. V.

Letos 1. decembra je lovska družina Vidma ob Ščavnici (na sliki) priredila velik lov, katerega so se udeležili tudi člani lovskih družin iz Radgone, Radenc, Negove itd. Na lovu je bil prisoten tudi predsednik OLZ tov. Cug. — Po uspešno končanem lovu, ki je posledica večletnega načrtnega gospodarjenja, je bil zadnji pogon še pri bogato obložen mizi.

pa, da bodo pozimi našli še več časa za koristno delo.

Zima je tu in z njo čas za prireditve na podeželju. Pred kratkim so naši vaščani in učitelji uprizorili spevoigro »Vasovalci«. Igra je dobro uspela in predstava je bila dobro obiskana, saj v Odrancih že precej dolgo nismo imeli kulturnih prireditev.

TIŠINA

V letošnjem šolskem letu se je povečalo število otrok na osemletni šoli na Tišini za več kot sto, tako da sedaj obiskuje šolo 506 otrok. Zaradi tega je bil osnovni problem, s katerim se je ukvarjal šolski odbor, urediti učilnice za nemoteno delo 15 oddelkov — učilnic pa je bilo le šest. Občinski LO je pokazal mnogo razumevanja in odobril sredstva. Prve dni septembra je bila dogotovljena nova učilnica v zadržnem domu. Kljub temu je bil ponk v eni učilnici še vedno v treh izmenah, kar je negativno vplivalo na sam učni proces. Od otrok, staršev in učiteljskega pa je zahtevalo precej požrtvovalnosti. Tudi tokrat smo našli pri občinskem LO polno razumevanja in s sredstvi, ki so nam bila dodeljena, smo koncem novembra uredili še eno učilnico. S tem je odpravljen problem ponka v treh izmenah, obenem pa je omogočeno delo KGS, pionirskih krožkov itd.

Šolski odbor se v imenu staršev zahvaljuje občinskemu LO za razumevanje, starši pa so na roditeljskem sestanku obljubili, da bodo z lastnimi sredstvi uredili garderobo. Šolski odbor

ODRANCI

Praznik, 29. november smo proslavili tudi pri nas. Tov. Hanžel je obudil spomine na vojne grozote in nam bežno orisal vse tisto, kar je bilo storjenega v zadnjem letu. Potem je bil kulturni program. Proslavo so ljudje dobro obiskali, lahko pa bi jih prišlo še več.

Odranskim gasilcem se je naposled le posrečilo, da so si zgradili svoj dom. Pri delu so jim pomagali vsi občani. Sedaj pa bo potrebno zamenjati še ročno brizgalno z motorno, kar pa se najbrž ne bo zgodilo tako kmalu.

Tudi mladinski aktiv je zaživel. Zadnjič smo imeli volitve. Mladi vaščani vedno bolj redno hodijo na sestanke, upamo

POMURSKI VESTNIK

Izdaja Casopisno in založniško podjetje »Pomurski tiske« v Murski Soboti — Direktor in odgovorni urednik Dragan Flisar — Uredništvo: Murska Soba, Kocljeva ulica številka 7 — Telefon 53. Uprava in oglasni oddelek: Murska Soba, Kocljeva ulica 7 — Tel. 53 — Naročniški oddelek: Stefana Kovača 16 — Naročnina četrletna 100, polletna 200, celoletna 400 dinarjev — Rokopisov ne vračamo in ne odgovarjamo zanje — Tekoči račun pri Komunalni banki, M. Soba, štev. 64-KB-1-2-365 — Tisk Pomurske tiskarne v Murski Soboti

piše: Janez Švajncar

MRKI

riše: Ladislav Danč

19. Ob slovesu je Mrki rekel dečku: »Če boš priden, ti bom drugič prinesel bonbonov. Čokoladnih. Jih imaš rad?« Tonek je slastno zacmokal z usti. »Sedaj pa pojdi in lepo pasi svinje. Če jih boš zopet izgubil, ti jih ne bom več pomagal iskati. In še to si zapomni: Nikomur ne črni besede o tem, da sva se srečala. Sicer se ti ne bo dobro godila!« Tonek je skrivil hrbet in se začel zadenski umikati. Mrki se mu je približeval in ga poskušal vloviti za roko. Deček se je ustrašil in zavpil. S hriba se je oglasil oče: »Tonek, Tonek, kaj se je zgodilo?« in hitel naproti otroku.

20. »Norček, čemu vpiješ, molči že,« je dejal Mrki in se umaknil v gozd. Čez nekaj časa se je ustavil in se ozrl. Deček je še stal tam, kjer sta se razšla. Pristopil je oče in ga vprašal: »Tonek, ali si se ustrašil kakšne živali? Povej in ne glej tako prestrašeno.« Ko ni dobil takoj odgovora, je rekel: »Z otroki je res križ. Za nikomur še nisi. Na njivi se ne vidimo iz dela in še tebe moramo imeti na skrbi.« Tonek je prišel do sape in pokazal v gozd: »Tam notri je gozdni mož.« Oče je pozorno prisluhnil, nato je med smehom pomiril sina: »Gozdni mož je na Pohorju. Naš gozd je premajhen zanj.« »Pri tem drevesu sem ga videl! Res je bil gozdni mož.« Oče in sin sta odšla med drevje.

21. Mrki se je zavlekel v grmovje in opazoval svet pred seboj. Tonek se je stiskal k očetu in ni hotel dalje. »No, vidiš, da ni nikogar. Midva sama sva tu in še kakšna veriverica pleše po vejah. Le kaj bi gozdni mož počel pri nas? Želod mu ne tekne, od samega zraka pa tudi ne more živeti.« Tonek je trdil svoje: »Jaz sem ga videl, res sem ga videl.« »Kakšen je bil?« je zaskrbljivo vprašal oče. Videti je bilo, da se je nenadoma tudi sam nečesa ustrašil. Deček je rekel: »Najprej je bil mlad, potem pa bolj star. Zmerjal me je in me hotel vloviti.« Tedaj je zabobnelo na bližnjem drevesu.

Poroke, rojstva in smrti od 1. do 8. dec. 1957.

Rodile so: Francka Kerčmar iz Kobilja, deklica; Marjeta Rehn iz Murske Sobotice, dečka; Anica Kalamar iz M. Sobotice, dečka; Katarina Dugar iz Melince, dečka; Marjetka Čučalovič iz Veržej, deklica; Liza Kolenko iz Gomilic, dečka; Aranka Svetec iz Moravca, dečka; Julijana Mihalič iz Krupljinke, dečka in Marija Hozjan iz Trnja, dečka.

Umrli so: Angela Rusanov iz M. Sobotice, stara 67 let, Neža Osojnik s Hercegovščaka pri Radgoni, stara 69 let; Imre Cervek, puškarski mojster iz Rakičana, star 66 let in Branko Gergorič iz M. Sobotice, star dva meseca.

OKRAJNA GASILSKA ZVEZA v M. Soboti obvešča

Tipizacija spojk:

Pozivamo vsa ona društva, katere še nimajo tipiziranih tlačnih spojk, da to do konca leta izvršijo, ker v ta namen odobrena sredstva po tem roku zapadejo.

Gasilski koledar 1958:

V prihodnjih dneh bo izšel Gasilski koledarček za leto 1958. Ta koledarček bo eden izmed najskrbnejše pripravljenih po vsebini ter obliki. ObGZ so bile sicer povabljeni, da zberejo in dostavijo naročila vendar razen ObGZ Ljutomer tega niso storile. Ker si je OGZ zagotovila le omejeno število koledarčkov, naju vabimo ObGZ in društva, da nam nemudoma sporoče število izvodov.

Čiščenje snega in skrb za orodje:

Da nas mraz ponovno ne bi presenetil, naročamo vsem strojniki, da v kolikor niso že izpustili oz. izpraznili iz brizgaln motorjev vode, da to nemudoma store. Pred dnevi smo namreč ugotovili nekaj primerov, da je bilo orodje zamrznjeno in je tako postalo nerabno. Da bo stalno možen dostop v orodnišča in domove, naročamo poveljstvom, da poskrbijo, da bodo vsakokrat na novo zapadli sneg takoj počistili izpred vrat in dovozov na cesto.

Iz pisarne OGZ

NESREČE IN NEZGODE

Stiri prste na desni roki si je hudo poškodoval 36-letni Aleksander Herceg iz Salovec, ko je delal s cirkularko.

Pri delu na slamoreznici si je močno porezal več prstov 23-letni Karel Rajnar iz M. Crnc.

Zdravstveni dom Lendava razpisuje delovna mesta za:

BABICO
STATISTIKA-ADMINISTRATORJA

Pogoji: diplomirana babica; nepopolna srednja šola in vsaj 2 leti prakse v statistični ali administrativni stroki. — Nastop službe s 1. januarjem 1958. — Prošnje je vložiti pri upravi Zdravstvenega doma Lendava do 23. decembra 1957

R A Z G L A S

o razprodaji osnovnih sredstev

Po sklepu Okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru razpisujemo

JAVNO DRAŽBO

za prodajo osnovnih sredstev in drobnega inventarja Občinske klavnice in mesnice, Črenšovci, v prisilni likvidaciji, ki bo 19. decembra 1957 ob 10. uri v prostorih omenjenega podjetja.

Pravico nakupa osnovnih sredstev ima samo socialistični gospodarski sektor.

Ogled osnovnih sredstev je možen 2 uri pred začetkom javne dražbe v prostorih Občinske klavnice in mesnice v Črenšovcih.

Podrobnejše informacije lahko dobite pri Gomboši Ludviku, likvidacijskemu upravitelju, »Pomurski tisk«, Murska Sobota.

Likvidacijski upravitelj

Občinske klavnice in mesnice, Črenšovci, v prisilni likvidaciji

Gomboši Ludvik

DEŽURNA SLUŽBA

Nedelja, 15. decembra 1957.

Dr. Miloš Borovšak, stanuje v Koldvorski ulici — novi blok.

Ordinira v splošni ambulanti od 8. do 12. ure, v nujnih primerih popoldne in ponoči na stanovanju.

TEDENSKA NOČNA DEŽURNA SLUŽBA

Od 16. do 22. decembra 1957:

Dr. Anica Gregorc — Kastelic, stanuje na Cesti Stefana Kovača.

PROSTOVOLJNI KRVODAJALCI od 2. do 8. decembra 1957.

Agata Cigan iz Dolnje Bistrice, četrtič; Ana Cigan in Kristina Ilko, obe iz Dolnje Bistrice in obe tretjič; Irena Kleiderman iz Gornje Bistrice, drugič; Valentin Čuka iz Radmožanec, Stefan Čuka iz vasi Trimlini, Marija Semen, Rožina Godina, Terezija Gruškovnjak, Terezija Kolenko, Liza Glavač, Marija Padar, Marija Balažic, Antonija Hebar, Stefan Hans, Sabina Zaboč, Marija Donko, Genovefa Žižek, Marija Zaboč in Frančiška Glavač, vsi iz Dolnje Bistrice.

VINO, odlično štajersko, od 5 litrov naprej prodaja po 160 din: Franc Talanyi, Murska Sobota, Krekova 2.

VREMENSKA NAPOVED

za čas od 13. do 22. dec. 1957

V roku do 19. decembra bo nastopil mraz, obenem bo večkrat snežilo.

ZAHVALA

Nenadna in kruta smrt nam je iztrgala našega draga moža in brata

EMERIKA ČERVEKA,
puškarskega mojstra

Iskrena hvala vsem, ki so ob hudih urah žalosti sočustvovali z nami. Posebno se zahvaljujemo dr. Vrtnjaku za požrtvovalnost. Zahvaljujemo se vsem lovcom, sorodnikom, prijateljem in znanec, ki so darovali vence ter ga spremljali na njegovi zadnji poti

Rakičan, Prosenjakovi, Kuzma,
6. decembra 1957.

Zaluzjoči:
žena, otroci in sorodniki

ZAHVALA

Ob tragični izgubi dragega moža in očeta

FRANCA CIPOT

upravitelja osnovne šole Martjanci,

se najlepše zahvaljujem vsem, ki so ga v tako lepem številu spremili na njegovi zadnji poti, mu poklonili vence in cvetje ter z nama sočustvovali. Zahvalo sva dolžni Občinskemu ljudskemu odboru Martjanci, ObO SZDL Martjanci, Združenju rezervnih oficirjev občine Martjanci, gasilem in govornikom za poslovljne besede. Posebna zahvala dr. Kastelcu za njegovo pomoč pokojnemu.

Martjanci, dne 9. decembra 1957

Zaluzjoča žena Jolanka s hčerko Elico

Drugo cepljenje proti OTROŠKI PARALIZI

Uprava Zdravstvenega doma Murska Sobota sporoča, da bo drugo cepljenje proti otroški paralizi na območju občine Murska Sobota v tednu od 16. do 21. decembra 1957. Starši, ki imajo otroke v starosti od 6 mesecev do 7 let, bodo prejeli pravočasna vabila za to cepljenje, ki bo potekalo v glavnem po istem razporedu kot prvo. Starši lahko pripeljejo tudi tiste otroke, ki so izostali od prvega cepljenja zaradi bolezni ali drugih vzrokov; ti otroci bodo sedaj prvič cepljeni, vendar le pod pogojem, da jih pripeljejo starši na drugo cepljenje v mesecu januarja 1957 v Mursko Soboto. Prosimo, da pripeljejo vse otroke, ki so bili prvič cepljeni pred 1 mesecem. Le popolno cepljenje obvaruje otroka pred otroško paralizo.

SMRTONOSNA POMLAD

Njena vrela dlani se je tako močno priprijala k mojemu vratu, da se zdaj, v mrzli smrtni zoni čutim to vročico. Sladko vročico. Toploto življenja. Iskro pomladi. Kako naj ti to povem? Zaprta je oči, dvignila obraz, ga obracala, odmikala in ga skrivala pred menoj, bila je vsa v zanosu, ki ti ga ne morem popisati. Oh, kako razločno vidim zdaj obrise njenih oči, ust, vratu, kako me spremlja njen dvignjen, vzplamtel obraz. Mladeniška ramena, majhne prsi, upognjeno telo, vroča, sladka, polodprta usta, mišičasti drobni prsti, ki so mi mršili lase... ti, jaz zdaj vse to zopet čutim pošastno natančno.

Nekje je zaskrivala kljuka. Sedla sva v dostojni razdalji drug od drugega in se vsa zadihana nepremično gledala. Postalo je tiho in zopet sva začela.

Poslovil sem se pred polnočjo. Ta dan nisem želel srečati generala.

V budimskem hribovju se je že budila pomlad. Spominjam se, da so neko nedeljo pred frančiškansko cerkvijo prodajali vijolice. V bližini Elizabetinega mostu, v tistem majhnem parku, se je nekega jutra razcvetela kot kanarček rumena zlatica.

Z Edit sem se v zgodnjih popoldanskih urah šestokrat sprehajal po Gellertovem hribu. Če sva sedla kje na klop, je s konico svojega sončnika takoj pričela risati po zemlji načrt kajnega bodočega stanovanja. Koliko sob bova imela, kje bo obednica, kje delovna soba, salon...

Nekoč sem jo odvedel na Mátyókijevo cesto, kjer sva si ogledala prazno zemljišče. Na leseni tabli je pisalo, da je na prodaj. Sklenila sva, da si bova tukaj dala zgraditi vilo. Edit je takoj s koraki po dolgem in počez premerila parcelo in nekaj dni sva delala načrte za najino stanovanje. Potem sem nekoč v kavarni na Rákóczijevi ulici srečal gospoda Mandla, majhnega, starega in plešatega žida, ki je bil pooblaščen prodati tisto zemljišče. Po dvodnevnih razgovorih sem ga kupil. Ves srečen sem odnesel pogodbo Editi.

Nekega dne, ko sva držeč se pod pazduho prišla s hriba, mi je Edit rekla:

— Mar ni res, tudi ti nisi za to, da bi imela skupno spalnico?

To je povedala tako ljubko, tako plašno in nežno, da sem v zraku poljubil krajec njenega klobuka, ki me je med hojo včasih rahlo podrgnil po obrazu.

Vse pogosteje in pogumneje sva se pogovarjala o spalnici. Na najinih dolgih spomladanskih sprehodih sva govorila samo o tem. Edit se je z nekako plašno in vznemirjeno radovednostjo stiskala k meni, ko sva se pogovarjala o stvarih, ki jih je takrat prvič slišala. V besedah in domišljiji sva polagoma vse to doživljala. To je najine skupne trenutke izpopolnjevalo s še večjim ognjem in nestrpnostjo.

Kljub temu nikoli nisva bila sama. Čeprav so naju v stanovanju včasih pustili sama, je tu in tam vendarle zaskrivala kljuka v vratih. To je bila za naju že pravcata muka.

Nekega dne Edit ni mogla z menoj, zato sem se sam sprehajal po budimskih ulicah. Zašel sem v neko tiho uličico. Prišel sem do ponekod že razpadajočega, z mahovino preraslega kamnitega zidu. Nad vrati se je zvijal modri španski bezeg, kakor živ čarobni šopek. Na zelenih vratih majhen listek: »Stanovanje se odda.«

Pomolil sem glavo skozi vrata: sredi prekrasnega majhnega vrta je star človek okopal cvetlično gredo. Bledovijolčasti grozdi hijacint so že lezli iz zemlje.

— Čigava je ta hiša, očka?

— Izvolite naprej!

Vstopil sem. Z velikimi, gladkimi belimi kamni tlakovana pot je vodila od vrat do majhne hišice z verando. Na levi in desni cvetlične grede in grmovje, v kotu s kamnom ograjenega dvorišča pa je stala stara lipa, ki je svoje veje stezala čez kamniti zid na cesto.

— Dober dan!

Starček je predajal motiko in mi ponudil roko.

— Dober dan! Franc Šütö sem.

Tudi jaz sem povedal svoje ime.

— Hočete najeti stanovanje?

— Morda, toda rad bi si ga poprej ogledal.

Starček je prislilni motiko h grmu in izpod predpasnika — imel je moder predpasnik na sebi — privlekel šop ključev.

Odprl je steklena vrata verande iz rdeče opeke. Na oknih so visele bele platnene zaves. Očka Šütö mi je vmes pojasnjeval:

— Od jeseni je stanovanje prazno, prosim, kajti takrat se je prejšnji stanovalec, ki je neprekinjeno šestnajst let stanoval tukaj, odselil iz Pešte. Izobesili smo listek, toda na zimo — povem tako, kot je — nihče ni prišel, kajti daleč je do ceste, železnice in ulica je blatna. Toda poleti in spomladi je to, prosim, pravi raj. Izvolite, prosim...

Odprl je vrata sobe in me spustil naprej.

Postelja, omara, umivalnik, miza, stoli, ob steni dva naslanjača, nizek, širok divan in povsod nekakšna spokojna enostavnost, čistoča in prostodušnost. Tla svetlorumena in umita, nikjer sledu o prahu, pajčevini, nikjer nobene sumljive lise; cela soba se je bleščala kot kristal. Nad posteljo oljnat slika: Petöfi se na bojnem polju pri Šegešvaru opira na roko, bakrenorjavi honvedski plašč ima odpet, iz prsi pa mu brizga kri.

Pred posteljo preproga, v katero je vtkana podoba lovškega psa na preži. Steno nad divanom prav tako pokriva preproga, cenena imitacija starih gobelinov; v cvetličnem vrtu kleči mladenič pred mladenko. Nad mizo svetilka na olje s senčnikom iz steklenih biserov. Pod svetilko visi papirnata palhlača. V kotu majhna peč iz litega železa, lepo očiščena in svetla, kakor škornji.

Očka Šütö je stal med vrati s svežnjem ključev v roki in zasledoval moj pogled, ki se je počasi sprehajal od predmeta do predmeta, od tal do stropa.

— Samo eno sobo imate?

— Samo eno.

Se enkrat sem s pogledom preletel vse stvari. Očka Šütö je potrpežljivo čakal.

— Koliko zahtevate?

Očka Šütö je dolgo časa sklonjene glave gledal v konice svojih čevljev, kot bi se hotel posvetovati z njimi.

— Veste, kako je... petdeset forintov mesečno. To je, prosim, zasebna hiša. Zasebno dvorišče, ključ od vrat, brez dovoljenja niti ptice ne morejo sem. Samo moja žena pride vsak dopoldan da pospravi. Jaz pa edino takrat, če je treba v vrtu kaj narediti.

— Koliko ste stari, očka Šütö?

— Trideset, prosim. S sinom stanujem v Pešti. Šestindeset let sem služil kot mitničar na Veržnem mostu, toda zdaj sem že tretje leto v pokoju.

Veste kaj, očka Šütö, najel bom stanovanje za tri mesece. Starček je priklimal. Dal sem mu sto petdeset forintov, ki jih je skrbno shranil med liste strahovite stare beležnice, sam pa mi je izročil tri ključe. Ključ od sobe, verande in uličnih vrat.

Ko sem stopil skozi vrata, sem pogledal hišno številko. Ulica Ag, 10/b.

Zvečer sem povedal Editi, kako sem zašel v to majhno budimsko uličico, pripovedoval sem ji o očku Šütöju, o cvetličnem vrtu, verandi, o sobni opremi, omenil sem ji tudi ključe, samoto in čudovito tišino, ki vlada v ulici Ag 10/b.

Poslušala me je zarežih očji.

— Enkrat bova odšla tja! — je vzkliknila vsa vesela. Toda takoj se je prestrašila te misli.

— Ne... to vendar ni mogoče... Kakšne neumnosti govorim.

Sedla je za klavir. Svojo duševno vznemirjenost je vedno izražala v glasbi.

Nekega popoldneva sva se sprehajala po Budimu. Edit je bila zavzeta z mislimi, ki so se, kakor pri vseh najinih sprehodih, vrtele okoli ljubezenskih skrivnosti.

Zadružno trgovsko podjetje »AGROMERKUR« v M. Soboti

obvešča vse svoje cenjene kupce in dobavitelje, da bodo vsi **obratili zaradi letnih inventur**

prekinili s sprejemom in izdajo blaga v času od 24. decembra 1957 do 3. januarja 1958

Kaj nas čaka na Luni in drugih planetih?

(Nadaljevanje in konec)

Vulkanov na Veneri ni več, ker so se že zdavnaj ohladili. Viharji so »zgradili« površino planeta, tako da je zdaj skoraj povsem raven. Po predvidevanjih nekaterih znanstvenikov je Venera danes v »ogljikovem« veku, v kakršnem je nekoč bila Zemlja. Morda so na močvirnih tleh tega skrivnostnega planeta že zrasli pragozdovi, nad katerimi lebdi gosta para, ki se bo nekega dne zgostila in spremenila v morja in reke? Ne vemo. V vsakem primeru pa bodo peščeni viharji in pomanjkanje kisika v ozračju težka ovira in velika nevarnost za prve ljudi, ki bodo prodrli do tega planeta.

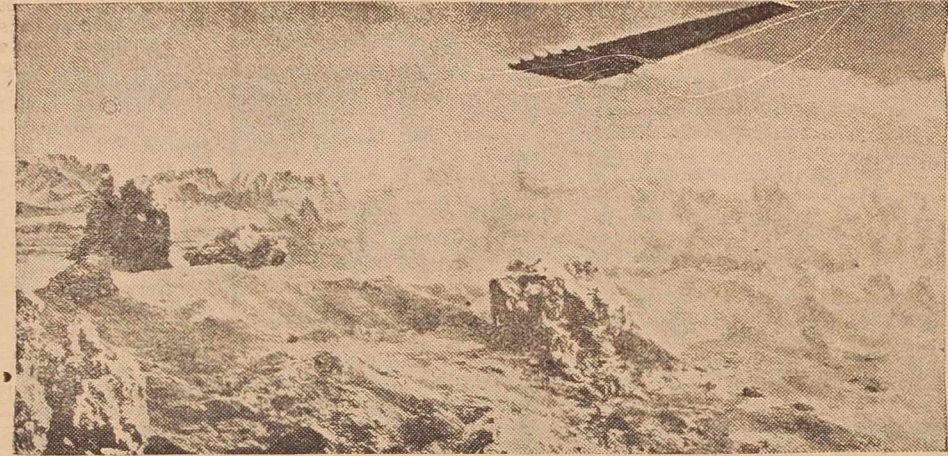
Vse te nevarnosti bodo morda odvrnile vesmirske osvajalce od Venere in jih napotile proti Marsu. Mars je od vseh bližnjih planetov najbolj razburjal domišljijo ljudi. Ko pa so odkrili na njem še skrivnostne »kanale«, ki se pravokotno sekajo od obeh polov proti Marsovu ravniku, so tudi mnogi resni znanstveniki začeli verjeti, da so ti kanali delo inteligentnih bitij. Z najmodrnejšimi teleskopi pa so odkrili na Marsu še sledove vegetacije.

Potovanje na Mars, ki je oddaljen od Zemlje okoli 50 milijonov kilometrov, bi trajalo kakih deset dni več kot na Venero. Marsov premer je nekaj daljši od polovice zemljinega. Njegova površina in privlačna sila njegove teže znašata okoli dve petini Zemljine. Če je človek na Zemlji težak 80 kilogramov, bi imel na Marsu 31 kilogramov.

Mars ima za razliko od drugih planetov svoje ozračje, vendar pa je precej redkejšo kot na Zemlji. Srednja temperatura znaša na Marsu 20 stopinj pod ničlo, okoli ravnika pa doseže 10 stopinj nad ničlo. Na tečajih padetemperature pozimi do 70 stopinj pod ničlo. Toda s tem ni izključena

možnost življenja.

V Marsovem ozračju je zelo mnogo ogljikovih plinov, a zelo malo vodnih par, kar ovira razvoj živih organizmov. S tem je mogoče pojasniti tudi ogromna nihanja temperature, ki znašajo v enem dnevu tudi do 90 stopinj. Kljub pomanjkanju vode v Marsovem ozračju pa je mogoče videti na obeh tečajih bele pege, za katere me-

nijo znanstveniki, da nastajajo zaradi ledu, ki se tam nabira v zelo tankem sloju. Računajo, da ta sloj ni debelejši od enega metra. Znanstveniki menijo, da obstaja na Marsu tudi rastlinstvo toda na zelo primitivni stopnji.

V enem so si znanstveniki edini: Mars je planet, ki umira. Takšna bo v zelo daljni bodočnosti tudi Zemlja. Večji del Marsa je rožnate barve. To so puščave, podobne tistim v Arizonu, ki jih včasih vidimo v barvnih filmih z Divjega zapada. Napovedujejo, da bodo take puščave nastale čez več milijonov let tudi na zemlji, ko bo začelo v zraku primanjkovati kisika.

pa strašno mrzlo. Temperatura je na absolutni ničli — 273 stopinj. Na tem malem planetu se dogajajo vsak dan strahovite prirodne katastrofe. Ogromne planine se v največjem miru rušijo. Merkur nima ozračja, niti plinov, ki bi prenašali zvok. Merkurovo nebo ni modro, temveč sivo.

Če bi potovali z vesmirsko ladjo še dalje bi prišli do ogromnih plane-

Tako je na Marsu

ov Saturna in Jupitra ter Neptuna in zadnjega člana naše družine planetov, Plutona.

Jupiter je 120-krat večji od Zemlje in je oddaljen od nje 627 milijonov kilometrov. Do njega bi morali

Lovski rogovi v Pomurju

»Prosveta«, slovenski dnevnik, ki izhaja v Chicagu (ZDA), je objavilo v ponedeljek 4. novembra 1957 (ta številka je pravkar prispela v našo državo) članek pod navedenim naslovom. Napisal ga je tov. Jože Župančič iz Litije v letošnjem septembru, ko se je mudil kot gost v zdravilišču Slatina Radenci.

Ameriška »Prosveta« poroča v tem dopisu o bogatih pomurskih loviščih in delovanju pomurskih, zlasti še radenskih lovcev. V amerškem dnevniku sta po imenu omenjena tudi tov. Jože Farič in fotograf Bračko, oba člana radenske družine.

Ob branju tega članka so se mnogi naši rojaki-izseljenci v ZDA spomnili naše lepe pomurske zemlje in njenih posebnosti.

Še en dokaz, da ni popolnega zločina

Trojni umor Francesca Virdisa

Francesco je nekaj dni proučeval položaj v hiši. Uničil je glavni plinski ventil in čakal na ugodno priložnost. Nekega večera je ostal sam v kuhinji, češ, da bere knjigo. Počakal je, da so vsi zaspali. Potem je odprl plin, zaprl vsa okna in odšel. Še pred tem si je pod bližnjim mostom skril obleko, če bi moral naglo bežati. Vzel je svojo vespo in se odpeljal v bližnji bar, kjer je ostal do enih po polnoči.

Okrog dveh se je vrnil in razburjen odprl vrata. V stanovanju je bil popoln mir. Takoj je zaprl plin in odprl okna. Odšel je v spalnico in videl, da so njegove tri žrtve mrtve. Da ga ne bi izdali prstni odtisi, si je oblekel rokavice. Spet je zaprl vrata stanovanja, vrgel rokavice v reko in se začel pretvarjati, da se je ponesrečil.

Čeprav si je vnaprej izmislil vse odgovore na vprašanja zdravnikov in policije, se je zapletel. Policija je začela sumiti in ga je zaprla. Nekaj časa je Francesco trdovratno molčal, ker pa ga je preveč pekla vest, je vse odkril svojemu odvetniku.

Zdravniki še niso ugotovili, ali je nor. Če je tako, ga bodo zaprli v norišnico, sicer pa bo najbrž kaznovan s smrtjo.

Zajamčeno lepo vreme

Sovjetski meteorologi lahko za velike prireditelje, kot je bil na primer kongres mladine itd., zagotovijo lepo vreme. Iz letal spuščajo na kraj parade ali zborovanja kapljice ogljikove kisline in s tem preprečijo dež za nekaj časa.

Imajo Sovjeti atomsko letalo?

Pekinški radio je prinesel presenetljivo vest, da delajo v SZ že poskuse z letalom na atomski pogon. Če je to res, potem so sovjetski znanstveniki še na enem področju krepko

prehiteli svoje zahodne kolege.

Pekinški radio pravi, da je podatke o sovjetskem atomskem letalu povzel iz članka polkovnika Valvatova v nekem sovjetskem strokovnem mladins-

skem listu. Valvatov piše, da ni več daleč dan, ko bo poletelo to atomsko letalo. Poleti okrog Zemlje bodo postali vsakdanja stvar. Letalo bo lahko letelo z veliko hitrostjo v višjih plasteh

ozračja in bo hkrati odprlo pot tudi medplanetarnim poletom.

Atomsko letalo naj bi bilo opremljeno z dvojnimi motorji. Navadni turboreaktorji bi služili za vzlet in pristank, motor na atomski pogon pa za polet v velikih višinah. Vse kaže, da so sovjetski znanstveniki tudi rešili vprašanje zaščite potnikov in posadke letala pred nevarnimi jedrskimi izžarevanji. To je bila osnovna ovira pri gradnji letal na atomski pogon.

Nem in slepi Einstein

ZDA in Zahodna Nemčija v sporu zaradi 32-letnega slepega, gluhega, nemega in pohabljenega Burkharda Heima.

Burkhard Heim je profesor fizike na univerzi v Göttingenu. Ko je imel 19 let, je postal žrtev nesreče pri znanstvenem eksperimentu. Takrat je izgubil vid, sluh in dar govora.

Burkhard Heim pa ni obupal, temveč je nadaljeval s svojim študijem in pozneje z znanstvenim delom ter postal specialist za iskanje načinov, kako bi spremenili svetlobne žarke v energijo, ki bi lahko poganjala rakete.

Heim je projektiral prototip medplanetarne rakete, ki jo izstrelijo tako kot pri klasičnih topovih, njena gonilna sila pa je svetloba. Če bi

teorije, ki jih obdeluje Heim, bile točne, bi lahko taka raketa, ki bi imela s seboj samo 250 kg »svetlobnega goriva«, prišla v 111 dnevih na Mars.

Nič čudnega torej, če se ZDA na vse kripnje trudijo, da bi dobile tega slepega genija. Amerikanci so ponujali Heimu izredno ugodne poudbe, toda v Zahodni Nemčiji je izbruhnil val ogorčenja. Vladi očita-ju, da ni storila ničesar, da bi ohranila državi njene najboljše ljudi. Heim doslej namreč ni dobil za svoje delo nikakršne subvencije.

USPEŠNA REKLAMA

Uprava nekega londonskega varieteteja je uvedla pred kratkim novo revijo, obenem pa razpisala nagradni natečaj za najboljšo reklamo za to revijo.

Prvo nagrado je dobil avtor naslednje reklame: »Sto prekrasnih žensk — petdeset lepih oblek!«

Ameriški znanstveniki pravijo, da imajo Heimove teorije podoben pomen, kot so ga svoj čas imele hipoteze genialnega Einsteina.

Kdo je ukradel ladjo?

Policija, newyorška obalna straža in Interpol so dobili novo nalogo. Pred dvema mesecema je izginila iz newyorškega pristanišča precej velika jadralnica na dva jabolca. Lastnik je neki Jaeger, ki je imel jadralnico v zabavo in se je v prostem času vozil z njo po morju. Včasih pa je ladjo posojal tudi izletnikom.

Sodeč po nekaterih znakih, ladja ni utonila, temveč je je nekdo ukradel. Pred več kot dvema mesecema je prišel k Jaegerju neki dobro oblečen človek iz Chikaga, ki so ga spremljali še štirje neznanzi. Rekel je, da se piše Shmitz in da želi najeti jadralnico za izlet. Pokazal je tudi dovoljenje pomorskih oblasti in Jaeger mu je posodil jadralnico. Od takrat za ladjo ni nobenega sledu.

Jaeger je javil zadevo policiji. Začela se je velika preiskava. Ladja sicer ne stane več kot 15 tisoč dolarjev, toda na njej je pet ljudi. Morda se ti izletniki sploh niso nameravali vrniti. Lahko pa se jim je tudi kaj pripetilo. Po Interpolu so alarmirali tudi obalne straže drugih držav. Toda jadralnice niso več videli nikjer. Ni izključeno, da je odplula čez Atlantik, ker ima naprave za daljša potovanja.

Okrog Veržeja je zapadel prvi sneg. To sicer ni nič novega; kajti snežilo je prejšnji teden tudi drugod. Pa je v Veržeju vendarle nekaj novega, pravzaprav, da ne bo nespornost in zamere, v Banovcih. Ta novost pa vendarle že dolgo ni več novost. To je nafta. Bolj pravilno rečeno, vrtni stolpi. Toda, če prisluhneš pogovorom na cesti ali kjerkoli, ali pa, če koga pobaraš kod in kam, ti bo navadno odgovoril: »Od nafte, k nafti itd.« Torej: nafta.

Dva vitka jeklena stolpa, prvi že skoraj vse leto, drugi pa le nekaj mesecev, vzbujata pozornost in sta kratkoma predmet vsakdanjih razgovorov. Kakor Anglež ne more mimo znanca brez tiste »znanega« »How do you do?«. Tako Prieki okrog Veržeja in še dalje ne morejo prirediti ali končati nobenega razgovora, ne da bi omenjali nafto.

Vsebinsko teh razgovorov bi lahko razporedil v glavnem pod dva naslova: »Zakaj vr-tajo prav tukaj«, in: »Bo ali ne bo.« ZAKAJ VRTAJO? PRAV TUKAJ? — »Zato, ker so Madžari potegnili vso nafto z naše strani na svojo stran.« (To so do prišli prej do ognja.)

Domaća humoreska

„How do you do?“

— »Ne more biti, ker je preblizu Mure, ki bo vrtino na vsak način zalila.« — »Zato, ker so večino vr-tin naredili doslej po gorican, na vsak način zalila.« — »Ne bo, ker je to navadno prav, na višjem terenu, so »svedri« niso mogli seči na laž, da bi bila pri nas nafta in da bi lahko vrtali tako globoko.« — »Zato, ker je tukaj bolj mehak »fundamente.« — »Zato, ker se je zaradi krat trdil, da pri nas mora erupcije plina v Filovcih prebiti nekaj takega, ko pa je

še naša voda v studencu takoj mastna.« — »Ne bo, ker sta obe vr-tini preveč skupaj. Bodo pač morali prvo ali drugo vrtino zamašiti.« — »Nafta že je, samo »naše« je ne bodo nikoli dobili, če jim ne bodo pomagali Amerikanci.«

Takih in podobnih ugotovitev in »storij« je okrog nafte na tone. Debelo knjigo bi lahko napisal, če bi zapisoval vse razprave, trditve in ugotovitve. In tej knjigi bi lahko dal popolnoma upravičen naslov: »Himna naivnosti.« Medtem, ko ljudje po svoje ugibajo, stroji pri vrtinah ne prestopajo brnjo, zvečer pa luči s stolpov dobrodušno mežikajo in čakajo na tisti, takoj zaskrbeljujoči: »bo ali ne bo?«

Bo kdo rekel, da je to samo izmišljena šala. Pa ni res. Sama resna vprašanja in resno jih obravnavajo tudi ljudje. Če pa koga zanimajo podrobnosti, naj kar vpraša »direktorja« (prišleka nafta ima tudi »direktorja«). Prav zares bo dobil odgovor, vsaj takega, da se mu bodo naježili lasje. Pa kaj hočemo. Na že znani »How do you do?« ti bo pač odgovoril vsaj nekako tako, kot odgovori Anglež na to splošno krilatico: »O, very well.« Nafta!

»kako se imate, **zelo dobro.«

14 LET ZE ČAKA NA GOSPODARJA

Pred kratkim so v Firenci odkliovali z zlato medaljo psa »Fida«, ki je redek primer pasje zvestobe. Carlo Sorani, »Fidov« gospodar, je navadil svojega psa, da ga je vsak večer čakal pred avtobusno postajo, ko se je gospodar vrnil z dela. Nekega dne med vojno pa je Soranija ubila letalska bomba. Toda »Fido« od takrat že 14 let zvesto vsak večer čaka pred avtobusno postajo na svojega gospodarja.

TELEDIRIGIRANA TATVINA

Charlesa Chiancea je sredi noči prebudilo čudno ropotanje. Vstal je in preiskal stanovanje. Ker pa ni našel nič sumljivega, je spet legel. Toda ropot se je ponovil. Štirikrat je Charles Chianca vstal in spet legel, ne da bi mogel ugotoviti izvor ropota. Potem pa je opazil, kako nekdo z dolgo palico vleče iz sobe zadnji kos njegove garderobe — suknjo z listnico.

SNوبي KUPUJEJO STARE GLEDALISKE VSTOPNICE

Biljeteri, ki kažejo prosto-robo obiskovalcem dragih gledališč na Broadwayu, so si izmislili nov vir dohodkov. Začeli so prodajati uporabljene gledališke vstopnice raznim snobom, ki pridejo iz notranjosti v New York in bi se doma radi pohvalili, da so bili v enem izmed znanih broadwayskih gledališč. Te vstopnice so precej drage — po en ali dva dolarja.

AVTOMATI POMAGAJO IZ ZADREGE

Po londonskih ulicah so se pojavili novi avtomati. Če vržeš v tak avtomat kovance, prileti iz njega listek, na katerem je nasvet za najvažnejše situacije v življenju. Zanimivo je, da možje iščejo največkrat odgovor na vprašanje: »Kaj naj rečem ženi, če pridem domov v zgodnjih jutranjih urah?«